

Uchwała nr XIII/98/2015
Rady Gminy Dąbrówka
z dnia 29 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Dąbrówka na lata 2016 - 2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.) Rada Gminy Dąbrówka uchwala, co następuje :

§ 1

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2021 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dąbrówka.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marcin Kaczmarczyk

*Załącznik do Uchwały Nr XIII/98/2015
Rady Gminy Dąbrówka
z dnia 29 grudnia 2015 r.*

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DĄBRÓWKA NA LATA 2016 - 2021

DĄBRÓWKA 2015

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Wstęp	3
1.1. Podstawy prawne	4
1.2. Proces tworzenia strategii	5

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

2. Charakterystyka gminy Dąbrówka	6
3. Pomoc społeczna	20
3.1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce	22
3.2. Diagnoza najważniejszych problemów społecznych Gminy Dąbrówka identyfikowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.....	34
3.2.1. Ubóstwo	34
3.2.2. Bezrobocie	35
3.2.3. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba	36
3.2.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	38
3.2.5. Uzależnienia	39
3.3. Wyniki badań ankietowych	40
3.4. Analiza SWOT	45
3.5. Zasoby instytucjonalne	49
3.6. Podsumowanie części diagnostycznej	50

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

4. Cele strategiczne i harmonogram działań

4.1. Misja Gminy w zakresie polityki społecznej	51
4.2. Cele strategiczne, operacyjne, działania	51
4.3. Źródła finansowania budżetu strategii	59

5. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii	59
---	----

6. Zakończenie

6.1. Wnioski końcowe	60
6.2. Spis tabel i rysunków	60

CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. WSTĘP

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021 jest wieloletnim dokumentem programowym, mającym podstawowe znaczenie dla bezpieczeństwa społecznego mieszkańców gminy Dąbrówka, a w szczególności dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Od maja 2004 roku obowiązuje ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, która nałożyła na gminy obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to ogólny program definiowania i realizacji celów społecznych gminy w dziedzinie polityki społecznej. W programie wskazane są kluczowe problemy społeczne mieszkańców gminy, ich niezaspokojone potrzeby, a także wskazany jest kierunek działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych, dolegliwych i negatywnych.

Celem strategii jest wypracowanie najbardziej efektywnego i najlepiej dostosowanego systemu wsparcia do potrzeb mieszkańców, tak by zapewnić dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania.

Problemy społeczne, które występują na terenie gminy Dąbrówka, a mianowicie pogłębiające się zjawisko ubóstwa, bezrobocie, problemy osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych, trudna sytuacja materialna rodzin wielodzietnych i problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz uzależnienia i przemoc w rodzinie stanowią wyzwanie dla władz samorządowych oraz instytucji pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności rozwiązania tych problemów zależy funkcjonowanie wspólnoty, jaką stanowi gmina. Rozwiązanie istotnych problemów społecznych jest działaniem trudnym i długofalowym, dlatego też celowe jest strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2021 składa się z trzech części tj.:

- części wprowadzającej,
- części diagnostycznej,
- części programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat uwarunkowań prawnych oraz procesu tworzenia strategii. Część diagnostyczna zawiera opis gminy Dąbrówka, działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce, diagnozę sytuacji społecznej oraz identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analizę SWOT). Część programowa przedstawia cele strategiczne i operacyjne polityki społecznej na terenie gminy oraz kierunki i zadania postawione przed realizatorami strategii, a w szczególności: Wójtem Gminy Dąbrówka, Radą Gminy, Urzędem Gminy, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i innymi jednostkami organizacyjnymi samorządu gminnego.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021 stanowi kontynuację kierunków działań zawartych we wcześniejszej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2009-2015.

Należy zwrócić szczególną uwagę na to, iż przygotowanie i opracowanie strategii stanowi część teoretyczną procesu zmian, którego powodzenie zależy od praktyki i działania, czyli wdrożenia dokumentu w życie. Odpowiedzialność za skuteczną realizację strategii spoczywa na lokalnych politykach i działaczach, przedstawicielach instytucji administracji samorządowej i organizacji pozarządowych. Skoordynowana współpraca wszystkich osób i instytucji, ich wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych zapewni skuteczność realizacji strategii.

1.1. Podstawy prawne

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje: „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”¹.

Ze względu na różnorodność problemów społecznych występujących w gminie opracowanie Strategii oparto także na innych aktach prawnych, a w szczególności:

- ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 114, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 859, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 332, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 124),
- ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 149),
- ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2011 r., poz. 225, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2011 r., poz. 721, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r., poz. 1375),
- ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 581, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118, z późn. zm.).

Cele założone w Strategii są zgodne z celami horyzontalnymi określonymi w dokumentach na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym:

- Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu
- Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Kraju 2020
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020
- Regionalny program Operacyjny województwa mazowieckiego na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2015 roku
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wołomińskiego na lata 2008-2015
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017

---

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.).

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2016
- Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zapobiegania Narkomanii na rok 2015
- System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Dąbrówka na lata 2009-2015
- Strategia Rozwoju Gminy Dąbrówka do 2015 roku.

1.2. Proces tworzenia strategii

Projekt Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021 został przygotowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy wykorzystaniu własnych materiałów sprawozdawczych oraz materiałów przygotowanych przez jednostki administracji publicznej, tworzonych opracowań własnych, analiz, ocen oraz własnego doświadczenia, wiedzy i kompetencji w zakresie pomocy społecznej. Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w Strategii były również materiały Głównego Urzędu Statystycznego (Baza Danych Lokalnych). Analiza danych pozwoliła na dokonanie diagnozy stanu obecnego jak również pewnych tendencji obserwowanych na przestrzeni dłuższego okresu czasu. Analiza danych za lata 2012-2014 pozwoliła na dokonanie prognozy zjawisk społecznych, charakterystycznych dla gminy.

Niniejszy dokument został opracowany przy współpracy z firmą EGO DIRECTION. Ważnym elementem procesu tworzenia strategii było przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców gminy Dąbrówka. Badanie dotyczyło oceny problemów społecznych gminy, podmiotów odpowiedzialnych i obrazu lokalnych potencjałów przez jej mieszkańców. Uzyskane informacje z badania mieszkańców oraz konsultacje EGO DIRECTION przy tworzeniu strategii uzupełniły materiał opracowany przez GOPS oraz pomogły w sformułowaniu przyszłych działań opisywanych w niniejszej strategii.

CZEŚĆ DIAGNOSTYCZNA

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY DĄBRÓWKA

Położenie i terytorium

Gmina Dąbrówka to gmina wiejska w powiecie wołomińskim, w województwie mazowieckim. Gmina znajduje się w niedalekim sąsiedztwie od Warszawy (ok. 35 km). Wzdłuż gminy przebiega trasa europejska E67 Warszawa-Helsinki tzw. Via Baltica.

Gmina Dąbrówka graniczy z gminami Radzymin, Klembów, Zabrodzie, Tłuszcz i Somianka. Powierzchnia gminy wynosi 10905 ha, w tym użytki rolne zajmują 7556 ha, 2200 ha to lasy, a pozostałe 1149 ha stanowią drogi, zabudowania i wody. Gmina Dąbrówka ma głównie charakter rolniczy ale też, dzięki położeniu nad Bugiem ma rozwiniętą rekreację indywidualną (ponad 3000 działek rekreacyjnych).

W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Chajęty, Chrusciele, Cisie, Czarnów, Dręszew, Działy Czarnowskie, Guzowatka, Józefów, Karolew, Karpin, Kowalicha, Kołaków, Kuligów, Lasków, Ludwinów, Marianów, Małopole, Ostrówek, Sokółówek, Stanisławów, Stasiopole, Ślężany, Teodorów, Trojany, Wszebory, Zaścienie, i Dąbrówka, która jest siedzibą gminy.

Rysunek 1. Mapa gminy Dąbrówka.

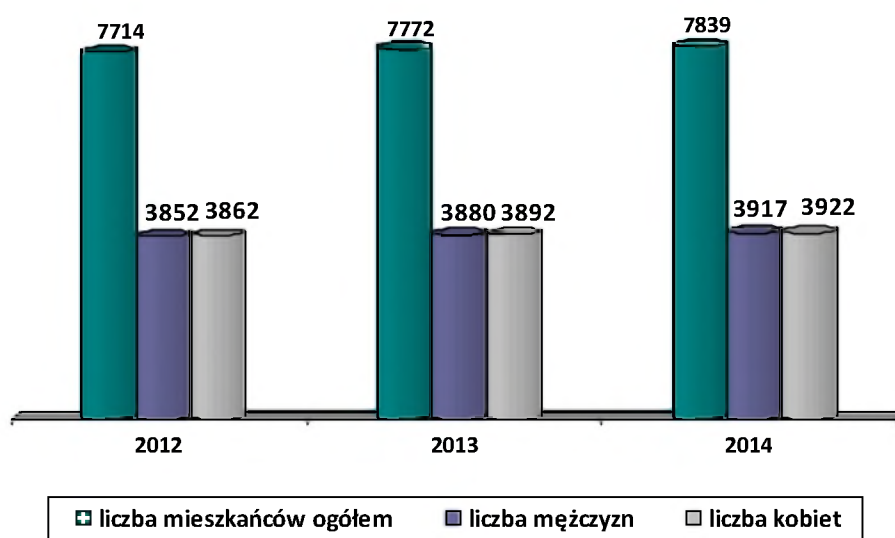

Źródło: Urząd Gminy w Dąbrówce.

Ludność i jej struktura

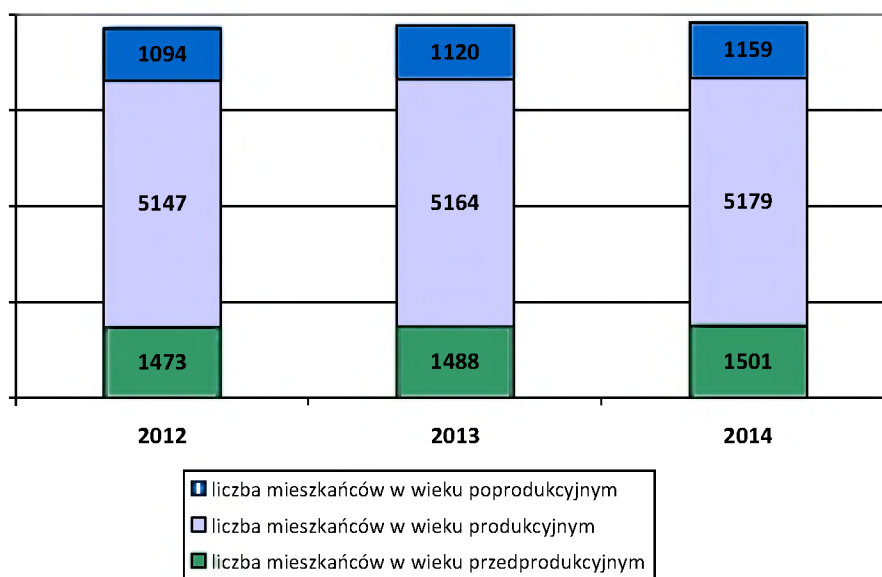
Teren gminy Dąbrówka na dzień 31.12.2014 zamieszkiwało 7 839 mieszkańców, z czego 3 917 mężczyzn i 3 922 kobiety (dane z GUS na dzień 31.12.2014 r.). Wskaźnik gęstości zaludnienia w 2014 r. wynosił 72 osoby na 1 km² (w latach 2012-2013 wskaźnik ten wynosił 71 osób na 1 km²). Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności wyniósł w 2014 r. 1,7 (w 2012 r. wskaźnik ten wynosił 4,2 a w 2013 r. zaledwie 0,1).

Wykres 1. Liczba osób zamieszkałych na terenie gminy Dąbrówka z podziałem na płeć w latach 2012-2014.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Bank Danych Lokalnych.

Wykres 2. Struktura wiekowa osób zamieszkałych na terenie gminy Dąbrówka w latach 2012-2014.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Bank Danych Lokalnych.

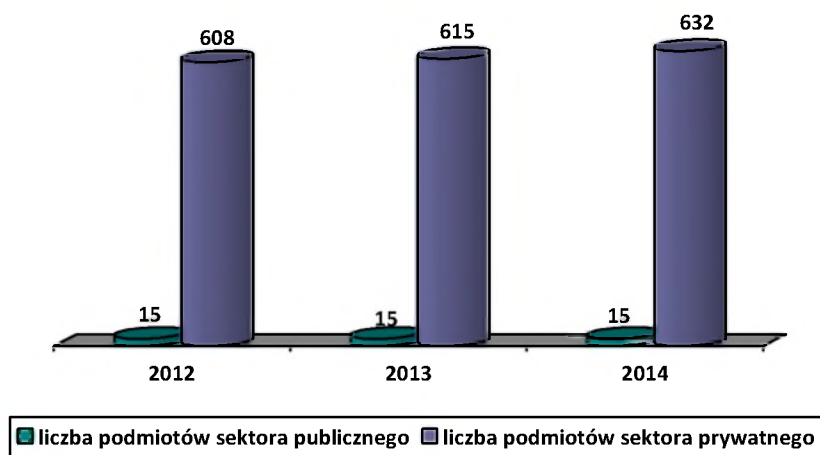
W latach 2012-2014 liczba ludności Gminy rosła z roku na rok, co jest pozytywnym zjawiskiem oznaczającym zarówno przyrost naturalny jak i migrację. Analiza struktury wiekowej mieszkańców Gminy za lata 2012-2014 pozwala stwierdzić, że korzystna jest proporcja osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym.

Prognozując sytuację demograficzną Gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na następujące kwestie. Pierwsza z nich dotyczy systematycznego wzrostu liczby dzieci i młodzieży, co wiąże się z koniecznością zabezpieczenia takich potrzeb, jak wczesna edukacja (przedszkola), edukacja, spędzanie czasu wolnego. Druga kwestia to wzrost udziału osób starszych w ogólnej populacji. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych. Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych oraz długotrwale chorych. Wymaga to zabezpieczenia takich potrzeb jak opieka zdrowotna, opieka zarówno w miejscu zamieszkania jak i w placówkach całodobowego wsparcia, ale również umożliwienie bycia aktywnym i wartościowym członkiem społeczności poprzez aktywizację osób starszych.

Otoczenie gospodarcze, rynek pracy

Powierzchnia gminy wynosi 10 922 ha (109 km²), w tym użytki rolne stanowią 7 652 ha. Poza produkcją rolniczą w gminie prowadzi działalność około 632² podmioty gospodarcze o różnych specjalnościach wytwórczych i usługowych. Dzięki wielu przeprowadzonym inwestycjom (m.in. nowoczesna sieć wodociągowa) oraz budowie drogi ekspresowej S-8 gmina Dąbrówka stała się interesującym terenem dla prowadzenia działalności gospodarczej. Położenie gminy - bliskość stolicy i droga ekspresowa - tworzą dogodne warunki inwestycyjne, a rzeka Bug z licznymi obszarami Natura 2000 stwarzają idealne warunki do rozwoju ośrodków wypoczynkowych.

Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych (sektor publiczny i sektor prywatny) w latach 2012 – 2014 na terenie gminy Dąbrówka.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Bank Danych Lokalnych.

Dzięki sprzyjającym warunkom do zakładania działalności gospodarczej na terenie gminy liczba podmiotów gospodarczych stale zwiększa się. W 2012 r. działało 608 podmiotów gospodarczych sektora prywatnego, a w 2014 r. było już 632 działających podmiotów gospodarczych. Zakres działalności podmiotów gospodarczych prywatnych w gminie Dąbrówka w 2014 r. obejmował następujące sektory (wg. sekcji PKD 2007): handel hurtowy i detaliczny i usługi w zakresie napraw pojazdów samochodowych (sekcja G) – 184 podmioty, budownictwo (sekcja F) – 96 podmiotów, przetwórstwo przemysłowe (sekcja C) – 76 podmiotów,

² Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, stan na 2014 r. sektor prywatny ogółem w gminie Dąbrówka.

transport i gospodarka magazynowa (sekcja H) – 72 podmioty, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M) – 40 podmiotów, działalność w zakresie usług administrowania (sekcja N) – 29 podmiotów, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sekcja A) – 20 podmiotów, działalność finansowa i ubezpieczeniowa (sekcja K) – 20 podmiotów, pozostałe sekcje – 95 podmiotów³.

Liczba podmiotów sektora publicznego jest stała od 2012 r. i wynosi 15 podmiotów. Według sekcji i działań PKD 2007 podział jest następujący: edukacja (sekcja P) – 8 podmiotów, administracja publiczna i obrona narodowa (sekcja O) – 2 podmioty, działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R) – 2 podmioty, dostawa wody, gospodarowanie ściekami (sekcja E) – 1 podmiot, opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q) – 1 podmiot, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M) – 1 podmiot⁴.

Na dzień 30 czerwca 2015 r. ilość podmiotów gospodarczych sektora prywatnego na terenie gminy Dąbrówka wynosiła 623 (informacja z Głównego Urzędu Statystycznego).

Do największych podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy należą:

- InterEuropol Piekarnia Szwajcarska Sp. z o.o.
- JFC Polska Sp. z o.o.
- McAlpine Polska Krysiak Sp. J.
- Grodno S.A.

Do głównych pracodawców działających na terenie gminy należą:

- Urząd Gminy w Dąbrowce (administracja samorządowa)
- Szkoły Podstawowe i Przedszkole samorządowe (oświata)
- Gimnazja Publiczne (oświata)
- InterEuropol Piekarnia Szwajcarska Sp. z o.o. (produkcja)
- JFC Polska Sp. z o.o. (produkcja)
- McAlpine Polska Krysiak Sp. J. (produkcja)
- Grodno S.A. (sprzedaż/dystrybucja artykułów elektrotechnicznych)

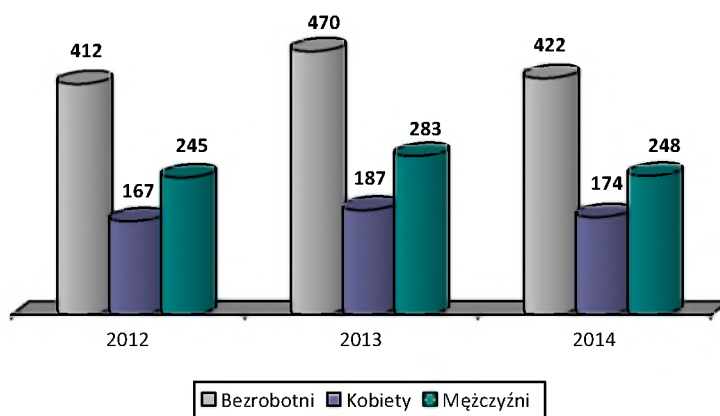
Od sytuacji gospodarczej gminy zależy w dużej mierze kondycja lokalnego rynku pracy. Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie wynika, iż na koniec 2014 r. w gminie Dąbrówka było zarejestrowanych 422 bezrobotnych. Dane szczegółowe dotyczące liczby osób bezrobotnych przedstawia poniższy wykres.

---

³ Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych, stan na 2014 r. podmioty wg. sekcji i działań PKD 2007 sektor prywatny w gminie Dąbrówka.*

⁴ Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych, stan na 2014 r. podmioty wg. sekcji i działań PKD 2007 sektor publiczny w gminie Dąbrówka.*

Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych (zarejestrowanych) z podziałem na płeć w gminie Dąbrówka w latach 2012-2014.

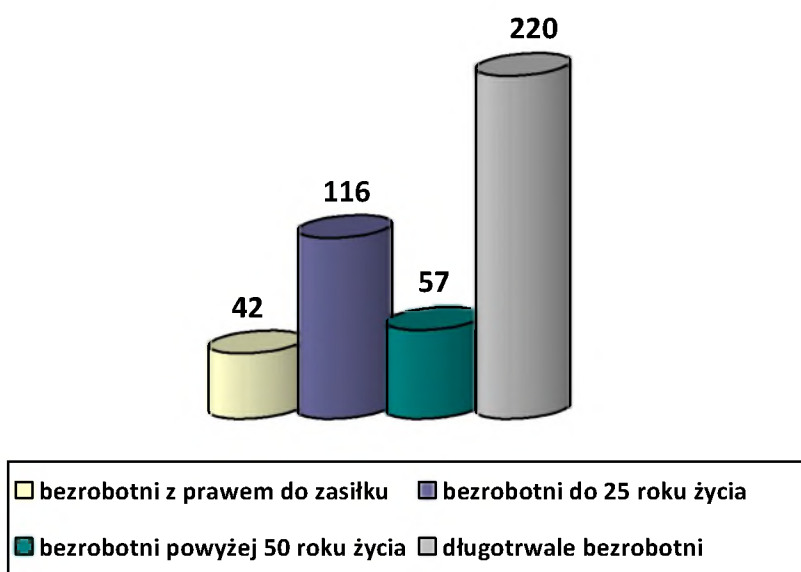
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie.

Z powyższych danych wynika, że liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych zmniejsza się – w 2013 r. 470 osób bezrobotnych a w 2014 r. spadek do 422 osób. Wśród bezrobotnych największą liczebnie grupą byli mężczyźni. Spadek liczby bezrobotnych spowodowany jest zarówno ogólną sytuacją gospodarczą kraju, ale również rozwojem gospodarczym gminy.

Na 30 kwietnia 2015 r. liczba osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy wynosiła 426 osoby, w tym 174 kobiety.

Na koniec 2014 roku spośród wszystkich osób bezrobotnych w gminie Dąbrówka 42 osoby posiadały prawo do zasiłku, a 413 osób było w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wśród tych ostatnich 116 osób było w wieku do 25 lat, 57 osób było w wieku powyżej 50 lat, a 220 osób pozostawało bez pracy długotrwale, 12 miesięcy i więcej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Wybrane dane dotyczące bezrobotnych w gminie Dąbrówka. Stan na 31.12.2014 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie.

Analizując sytuację na lokalnym rynku pracy należy podkreślić ważną rolę, jaką odgrywają lokalne przedsiębiorstwa oraz lokalna polityka samorządowa. To dzięki tworzeniu klimatu sprzyjającemu rozwojowi

inwestycyjnemu przedsiębiorcy będą chętnie podejmować działalność na terenie gminy a tym samym działalność firmy opierać na bazie lokalnych pracowników/mieszkańców. Lepsza sytuacja podmiotów gospodarczych najczęściej oznacza wzrost liczby miejsc pracy i poprawę sytuacji materialnej mieszkańców.

Intensyfikacja działań zmierzających do aktywizacji osób bezrobotnych poprzez podniesienie wykształcenia lub kwalifikacji jest kolejnym elementem procesu poprawy sytuacji osób bezrobotnych. Zwiększenie liczby szkoleń i kursów, w szczególności szkoleń indywidualnych oraz dostosowanie ich do aktualnych potrzeb rynku pracy z szczególnym uwzględnieniem zawodów deficytowych na rynku pracy jest jedną z propozycji poprawy sytuacji w gminie.

Edukacja i wychowanie

Na terenie gminy Dąbrówka funkcjonują 2 gimnazja, 4 szkoły podstawowe, 2 przedszkola: samorządowe oraz niepubliczne. Niektóre placówki działają w zespołach szkolnych i szkolno-przedszkolnych. Dane szczegółowe dotyczące placówek edukacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Placówki oświatowe w gminie Dąbrówka w roku szkolnym 2014/2015.

Nazwa placówki	Adres	Liczba dzieci/uczniów
Szkoła Podstawowa im. C.K. Norwida w Dąbrówce	Dąbrówka ul. Kościuszki 20 05-252 Dąbrówka	280
Publiczne Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki w Dąbrówce	Dąbrówka ul. Kościuszki 20 a 05-252 Dąbrówka	185
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Guzowatce	Guzowatka 81 05-252 Dąbrówka	135 w tym 35 w klasie „0”
Szkoła Podstawowa im. Bitwy Warszawskiej 1920 r. w Józefowie	Józefów ul. Kościelna 2 05-254 Dąbrówka	180 w tym 46 w klasie „0”
Publiczne Gimnazjum im. Ks. Skorupki w Józefowie	Józefów ul. Kościelna 2 05-254 Dąbrówka	63
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adeli Goszczyńskiej w Wszeborach	Wszebory 39 05-252 Dąbrówka	131 w tym 33 w klasie „0”
Przedszkole Samorządowe „Pod Wesołym Ekoludkiem” w Dręszewie	Dręszew ul. Szkolna 4, 05-252 Dąbrówka	127
Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy świat”	Chajęty ul. Wspólna 5 05-252 Dąbrówka	38

Źródło: Urząd Gminy w Dąbrówce.

Powyższe placówki oświatowe prowadzą dożywianie uczniów. Wszystkie są wyposażone w sprzęt komputerowy i mają dostęp do Internetu. Żadna z wymienionych gminnych placówek oświatowych nie prowadzi klasy integracyjnej. Placówki oświatowe zapewniają natomiast wsparcie psychologa i pedagoga oraz pomoc logopedy. Wszystkie placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. koła przedmiotowe i różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia językowe, sportowo-rekreacyjne, rytmiczno-muzyczne, udział w

projektach edukacyjnych), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne i terapię pedagogiczną oraz gimnastykę korekcyjną.

Infrastruktura szkolna w gminie jest na bieżąco remontowana i modernizowana. W ostatnich latach przeprowadzono m.in. rozbudowę Publicznego Gimnazjum w Dąbrówce wraz z halą sportową, rozbudowę Zespołu Szkół w Józefowie, modernizację budynku Publicznej Szkoły Podstawowej we Wszeborach, budowę boiska przy Publicznej Szkole Podstawowej w Guzowatce.

Tabela 2. Stypendia szkolne realizowane przez Zespół Obsługi Szkół i Przedszkola Samorządowego w latach 2012-2014.

	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014	
	Liczba stypendiów	Łączna kwota	Liczba stypendiów	Łączna kwota	Liczba stypendiów	Łączna kwota
STYPENDIA SOCJALNE DLA UCZNIÓW I ZASIŁKI SZKOLNE	80	23 602 zł	187	32 768 zł	102	38 787 zł

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

Kultura i sport

Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce

GCK rozpoczęło działalność w 2000 roku. Od początku działalności Centrum prowadzi działania w zakresie upowszechniania kultury, organizuje imprezy kulturalne, artystyczne i regionalne. Centrum Kultury stanowi ważny element w życiu lokalnej społeczności. Dzięki bogatej ofercie zajęć Centrum Kultury jest miejscem spotkań i integracji lokalnej społeczności w różnym wieku. Oferta zajęć obejmuje:

- Zajęcia teatralne (od 7 lat)
- Zajęcia wokalne
- Zajęcia plastyczne (od 6 lat)
- Rękodzieło (od 6 lat)
- Język angielski
- Zajęcia szachowe
- Zajęcia fotograficzne (młodzież i dorośli)
- Studio instrumentów klawiszowych keyboard/akordeon (od 6 lat)
- Nauka gry na gitarze
- Zumba
- Zajęcia karate (od 5 do 16 lat)
- Zajęcia baletu (od 5 do 9 lat)
- Hip hop (od 7 do 10 lat)
- Zajęcia rekreacyjno-cyrkowe (od 7 lat)
- Taniec towarzyski (młodzież i dorośli)
- Disco Dance (młodzież i dorośli)

W 2013 r. Gmina pozyskała fundusze unijne na rozbudowę Centrum Kultury. W wyniku czego rozbudowano salę widowiskową wraz z antresolą, wyposażoną w nowoczesne i funkcjonalne oświetlenie i nagłośnienie oraz nowe sale dydaktyczne dzięki adaptacji poddasza.

Na terenie gminy działają cztery Koła Gospodyń Wiejskich: „Dąbrowianki”, „Chajęczanki”, „Chruścielanki” i Towarzystwo Gospodyń Wiejskich „Nadbużanki”, które aktywnie uczestniczą zarówno w imprezach odbywających się na terenie gminy jak i poza.

Ważnym wydarzeniem dla gminy Dąbrówka jest organizowany od 2000 roku konkurs poetycki „Cyprian Norwid Poeta Naszej Ziemi”. Konkurs ma zasięg ponad powiatowy, uczestnicy konkursy prezentują wybrane utwory Norwida w jednej z trzech kategorii: recytacji indywidualnej, teatrze jednego aktora oraz poezji śpiewanej.

GCK jest współorganizatorem corocznego pleneru malarskiego „Wspomnienie miejsc dzieciństwa Cypriana Norwida”. Uczestnikami pleneru są uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich z terenu powiatu wołomińskiego.

Pozostałe imprezy i projekty organizowane w gminie Dąbrówka to:

- „Noc Świętojańska”,
- „Ocalić Tożsamość”,
- „Śladami Historii Dąbrówieckiej Ziemi”,
- uroczystości związane z rocznicą urodzin i chrztu Cypriana Norwida,
- uroczystości patriotyczne: Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych, obchody upamiętniające rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja, obchody upamiętniające odzyskanie Niepodległości przez Polskę, obchody upamiętniające rocznicę zrzutu żołnierzy Cichociemnych na placówkę odbiorczą „Imbryk” pod Kołakowem.

Świetlica Wiejska w Trojanach

Działa od 2011 roku głównie, jako miejsce zebrań, imprez kulturalnych oraz organizacji spotkań i uroczystości rodzinnych.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrowce

Kolejnym ważnym miejscem w życiu kulturalnym gminy jest Biblioteka. To nowoczesna, zmodernizowana placówka, która oprócz podstawowej działalności polegającej na zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych prowadzi szeroką działalność kulturalną. Duży nacisk kładziony jest na upowszechnianie czytelnictwa i edukację najmłodszych czytelników. Aby ułatwić korzystanie z wypożyczalni przez najmłodszych regały biblioteczne zostały specjalnie dostosowane do potrzeb dzieci. Biblioteka w swoich zbiorach posiada literaturę piękną dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literaturę popularnonaukową z różnych dziedzin wiedzy, czasopisma bieżące oraz bezpłatny dostęp do Internetu. Na dzień 30.06.2015 r. księgozbiór Biblioteki liczył 14 380 woluminów. Do dnia 30.06.2015 r. zarejestrowano 464 czytelników.

Filia Biblioteczna w Józefowie

Biblioteka w Józefowie została utworzona w 1958 roku. W 1973 r. Biblioteka stała się filią Gminnej Biblioteki Publicznej w Dąbrowce. W chwili przejścia Biblioteka posiadała 3 340 woluminów. Przez wiele lat Biblioteka borykała się z trudnościami lokalowymi. Obecnie działalność prowadzona jest w wyremontowanym pomieszczeniu z nowymi regałami, stolikami itp. Na dzień 30.06.2015 r. księgozbiór Biblioteki liczył 5 968 woluminów. Do dnia 30.06.2015 r. zarejestrowano 114 czytelników.

Zabytkowe obiekty

Na terenie gminy Dąbrówka znajduje się wiele obiektów zabytkowych m.in.:

- Pomnik Tadeusza Kościuszki w Dąbrówce,
- Kościół parafialny w Dąbrówce – projekt z 1875 r., wybudowany w latach 1903-1905. W Kościele znajduje się zachowany akt urodzenia Cypriana Kamila Norwida oraz szaty liturgiczne pochodzące z XVII-XVIII w.,
- Drewniana plebania w Dąbrówce
- Pałac w Ślężanach,
- Zespół dworski w Chajętach-Jaktorach,
- Liczne kapliczki i krzyże przydrożne – m.in. kapliczka Św. Jana Nepomucena w Chajętach z I poł. XIX w

Sport

Na terenie gminy działają hale sportowe przy szkołach w Dąbrówce, Józefowie, Guzowatce i Wszeborach. Prowadzonych jest wiele inwestycji w celu poszerzenia oferty aktywnego wypoczynku – wielofunkcyjne boiska w Dąbrówce, Józefowie i Wszeborach, boisko w Guzowatce, bieżnia w Dąbrówce.

Najważniejszym obiektem sportowym w gminie jest gminna Hala Sportowa w Dąbrówce. Jest to nowoczesny obiekt z salą gimnastyczną z boiskami do piłki halowej i ręcznej, siatkówki i koszykówki. W obiekcie zastosowano podział sali na trzy sektory za pomocą kurtyn przesuwanych elektronicznie, co pozwoliło na urządzenie dodatkowo dwóch boisk treningowych do piłki koszykowej i dwóch do piłki siatkowej. Na hali znajduje się widownia z miejscami siedzącymi.

W hali sportowej w Dąbrówce odbywa się wiele cyklicznych imprez sportowych:

- Turniej tenisa stołowego o Puchar Wójta Gminy Dąbrówka,
- Turniej (liga) piłki siatkowej,
- Turniej piłki nożnej,
- Turniej trójek koszykarskich,
- Sportowy Dzień Dziecka dla szkół podstawowych i gimnazjów,
- Zawody piłki nożnej dla szkół gimnazjalnych „Polska Niepodległa”
- Grand Prix gmin Zalewu Zegrzyńskiego (siatkówka dziewcząt gimnazjum).

W 2014 r. odbył się I Przetajowy „Bieg po zdrowie”, w którym wzięło udział ok. 150 osób. Impreza oprócz integracji mieszkańców miała na celu zachęcenie do aktywności fizycznej. W roku 2015 odbyła się II edycja biegu, w której udział wzięło ponad 200 biegaczy. Drugą imprezą, która cieszy się dużym zainteresowaniem jest bieg „Sąsiedzka Runda” na dystansie 5 km oraz 500 m. Patronat nad imprezami objął Wójt Gminy Dąbrówka.

Znaczący wkład w popularyzację kultury fizycznej w gminie mają także lokalne kluby sportowe: Gminny Klub Sportowy Dąbrówka, Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „MUKS Dąbrówka”.

Infrastruktura, transport i komunikacja

Przez obszar gminy przebieg trasa S-8 Warszawa - Białystok, która dzieli gminę na rejon związany z doliną Bugu i terenów leśnych oraz na tereny w znacznym stopniu zurbanizowane. Gmina nie posiada bezpośredniego dostępu do linii kolejowej.

Inwestycje infrastrukturalne:

- gazyfikacja – 16 z 27 miejscowości zostało zgazyfikowanych, łączna długość sieci gazowej to ok. 82 km,
- telefonizacja – obecnie 24 miejscowości posiada podziemną sieć telefoniczną,
- wodociągi – 16 z 27 miejscowości posiada sieć wodociągową, łączna długość sieci wodociągowej wynosi 54 km. Gmina Dąbrówka jest zwodociągowana w 53%,

- o kanalizacja - na terenie gminy działa oczyszczalnia ścieków, opracowano projekt kanalizacji dla całej gminy, obecnie długość sieci kanalizacyjnej wynosi 23 km. Gmina Dąbrówka jest skanalizowana w 28%.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia w dobrym stanie technicznym. Odpady komunalne odbierane z terenu Gminy Dąbrówka przekazywane są do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK). Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych i instalacja do kompostowania odpadów ulegających biodegradacji znajduje się w m. Ławy, gm. Rzekuń. Podmiot zarządzający - MPK Sp. z o.o. w Ostrołęce.

Na terenie Gminy Dąbrówka od 2014 roku funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Opieka zdrowotna

Dostęp do podstawowych świadczeń zdrowotnych w gminie Dąbrówka zapewniają dwa zakłady opieki zdrowotnej, w których mieszkańcy mogą skorzystać z pomocy lekarzy rodzinnych, pediatrów i stomatologów. Działają dwie apteki. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej z terenu gminy Dąbrówka.

Nazwa zakładu	Adres	Zakres pomocy
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dąbrówce	ul. Kościuszki 16 05-252 Dąbrówka	Medycyna rodzinna, gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet profilaktyki i pomocy przedlekarskiej dla dzieci, gabinet położnej środowiskowo-rodzinnej
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kuligowie	ul. Warszawska 5 05-254 Kuligów	Medycyna rodzinna, gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet położnej środowiskowo-rodzinnej

Źródło: Urząd Gminy w Dąbrówce.

Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest szczególnie ważnym problemem społecznym, ograniczającym funkcjonowanie na wielu płaszczyznach. Nie ma jednej powszechnie uznanej definicji niepełnosprawności. Światowa Organizacja Zdrowia przyjmuje, że do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby, z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami.⁵

W Polsce funkcjonują, co najmniej dwie definicje dotyczące osób niepełnosprawnych. Pierwsza, wynika z przepisów prawa i dotyczy prawnej podstawy kwalifikacji do grupy osób niepełnosprawnych. Natomiast druga, dużo szersza stosowana jest w statystyce GUS. Zgodnie z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych „niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”⁶. Definicja statystyczna, inaczej niepełnosprawność biologiczna jest szerszym pojęciem, gdyż oprócz osób niepełnosprawnych prawnie zalicza

⁵ Raport „Stan Zdrowia Ludności Polski w 2009 r.”

⁶ Art.2, pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. nr 127, poz. 721 z późn. zm.).

również osoby, które orzeczenia o niepełnosprawności nie posiadają, lecz deklarują, że mają ograniczenia w wykonywaniu wybranych czynności.

Organem administracji publicznej wspierającej rehabilitację oraz zatrudnienie osób niepełnosprawnych jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515) stanowi iż jednym z zadań własnych gminy należy zapewnienie uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do szkół.

Na terenie gminy Dąbrówka liczb dzieci niepełnosprawnych dowożonych mikrobusem gminnym w wieku od 8 do 22 lat wynosi 7 osób.

Rok szkolny 2014/2015

Ogółem 7 osób w tym:

3 osoby – dowożeni do Zespołu Szkół Specjalnych w Wołominie, ul. Miła 22

2 osoby - dowożeni do Zespołu Szkół Specjalnych w Ostrówku, ul. Abpa Z. Felińskiego 1

1 osoba – dowożona do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kozłach 27

1 osoba – dowożona do Szkoły Podstawowej w Dąbrówce.

Dzieci niepełnosprawne dowożone do szkół przez rodziców i prywatnego przewoźnika – w wieku od 7 lat do 20 lat

Rok szkolny 2014/2015

Ogółem 6 osób w tym:

1 osoba – dowożona do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kozłach 27

1 osoba – dowożona do Zespołu Szkół w Józefowie

1 osoba – dowożona do Szkoły Podstawowej we Wszeborach

1 osoba – dowożona do Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Głuchych, ul. Łucka 17/23 Warszawa

1 osoba – dowożona do Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Radzyminie

1 osoba – dowożona przez prywatnego przewoźnika do Zespołu Szkół Specjalnych, ul. Bartnicza 2 Warszawa.

Zasiłki pielęgnacyjne dla osób niepełnosprawnych wypłacane przez GOPS

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji⁷.

Uprawnieni do zasiłku:

- niepełnosprawne dzieci (dzieci do lat 16 uzyskują orzeczenie o niepełnosprawności bez orzekania stopnia),
- osoby niepełnosprawne w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- osoby niepełnosprawne w wieku powyżej 16 roku życia legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia,

---

⁷ Art. 16 pkt. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114, z późn. zm.).

- o osoby, które ukończyły 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje wszystkim uprawnionym bez względu na wysokość dochodów, z wyjątkiem osób uprawnionych do dodatku pielęgnacyjnego i osobom przebywającym w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie.

Liczbę świadczeń oraz wysokość wypłat zasiłku pielęgnacyjnego przez GOPS w Dąbrówce przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnych wypłacany w latach 2012-2014 przez GOPS w Dąbrówce.

Zasiłek pielęgnacyjny	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014	
	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
dla niepełnosprawnego dziecka	534	81 702 zł	584	89 352 zł	655	100 15 zł
dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia (orzeczenie o znacznym st. niepełnosprawności)	450	68 850 zł	465	71 145 zł	485	74 205 zł
dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia z orzeczeniem o umiarkowanym st. niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku przed ukończ. 21 r. życia	630	96 390 zł	632	96 696 zł	655	100 215 zł
dla osoby, która ukończyła 75 lat	35	5 355 zł	24	3 672 zł	24	3 672 zł

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

Analizując powyższe dane możemy zauważyć stały wzrost liczby świadczeń wypłacanych z tytułu zasiłku pielęgnacyjnego dla niepełnosprawnych w latach 2012-2014. Jedynie liczba świadczeń dla osób, które ukończyły 75 lat zmniejsza się – z 35 udzielonych w 2012 r. do 24 udzielonych w 2013 i 2014 r. Podkreślenia wymaga fakt, że kwota zasiłku pielęgnacyjnego nie zmienia się od momentu jego obowiązywania tzn. 01.05.2004 r. (ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114, z późn. zm.), i wynosi 153 zł miesięcznie.

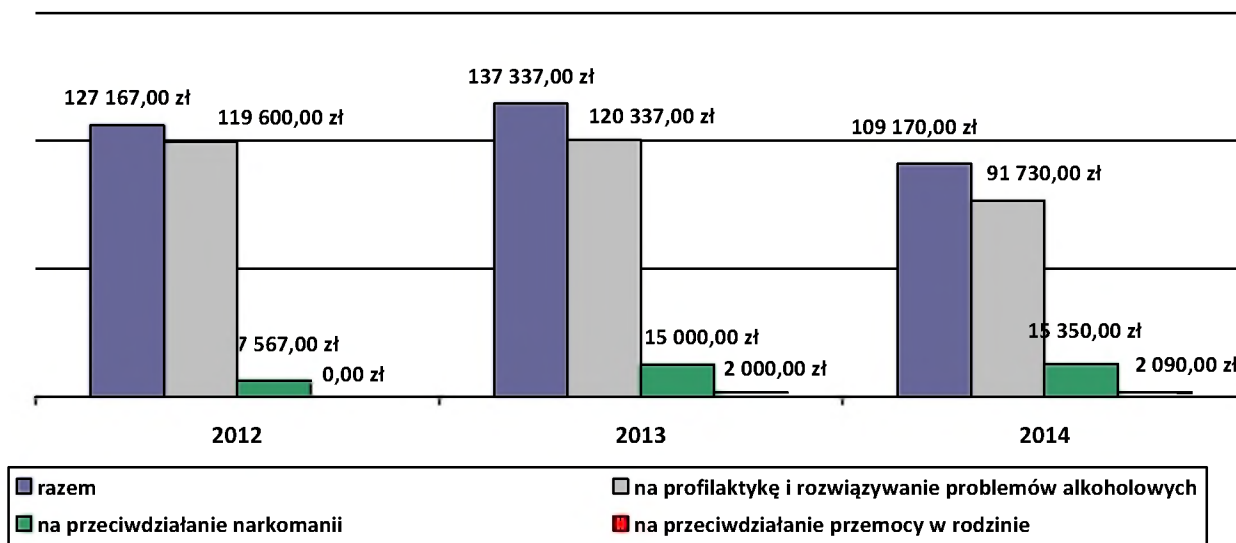
Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie jak i różnego rodzaju uzależnienia należą obecnie do najpoważniejszych problemów społecznych. Biorąc pod uwagę ich degradujący wpływ na życie człowieka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa społecznego problemy te nabierają szczególnego znaczenia.

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286). Samorząd gminny zobowiązany jest do prowadzenia działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Realizacja powyższych działań jest podejmowana w oparciu o gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, przy wykorzystaniu zaplanowanych środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Dąbrówka w latach 2012-2014.

Wykres 6. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Dąbrówka w latach 2012-2014.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za lata 2012, 2013 i 2014.

W latach 2012-2013 wysokość środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zwiększała się z roku na rok (z 127 167 zł w 2012 r. do 137 337 zł w 2013 r.). Znaczącemu wzrostowi uległa wysokości środków przeznaczonych na przeciwdziałanie narkomanii (z kwoty 7 567 zł do kwoty 15 000 zł) oraz na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (z kwoty 0 zł do 2 000 zł). W roku 2014 r. ogólna kwota wydatkowana na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zmniejszyła się i wyniosła 109 170 zł. Spowodowane to było znaczącym zmniejszeniem środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych (z kwoty 120 337 zł w 2013 r. do 91 730 zł z 2014 r.). Niewielki wzrost funduszy nastąpił na przeciwdziałanie narkomanii (z kwoty 15 000 zł do kwoty 15 350 zł) oraz na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (z kwoty 2 000 zł do 2 090 zł).

Dysponentem środków finansowych na działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień w gminie Dąbrówka jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zakres działań GKRPA obejmuje:

- o realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zapobiegania Narkomanii Gminy Dąbrówka na dany rok,
- o opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży zgodnie z uchwałą nr IV/22/2001 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 28.06.2001 r. w sprawie ustalenia na terenie gminy Dąbrówka liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży,
- o opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży zgodnie z Uchwałą nr XV/108/2012 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 29.05.2012 r. w sprawie usytuowania punktów sprzedaży i warunków sprzedaży napojów alkoholowych,
- o prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu,

- o podejmowanie procedur interwencyjnych w sprawach przemocy domowej oraz na rzecz dobra małoletnich dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholowy lub przemoc domowa.

W 2014 roku do ważniejszych działań, jakie zostały zainicjowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należało:

- o Zorganizowanie i dofinansowanie wycieczki dla 141 dzieci z terenu gminy oraz dofinansowanie dożywiania dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi, z rodzin wielodzietnych i niepełnych,
- o Zorganizowanie wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej paczek świątecznych z okazji Świąt Bożego Narodzenia dla 112 dzieci,
- o Sfinansowanie zakupu nagród dla uczestników konkursów profilaktycznych i transport na wycieczki zorganizowane w ramach nagród za udział w konkursach zorganizowanych zarówno przez GKRPA i szkoły w których odbywały się konkursy (m.in. konkurs pt. „Chcę być zdrowy” w Zespole Szkół w Józefowie, konkursy profilaktyczne pt. „Alkohol – sprawca wielu tragedii”, „Tytoń – podstępna substancja”, „Stop narkotykom”, „Alkohol świat zatopionych marzeń” w Publicznym Gimnazjum w Dąbrowce, konkurs pt. „Przemocy Stop” w Szkole Podstawowej w Guzowatce, Olimpiada Sportowa zorganizowana przez Dyрекcję Przedszkola Samorządowego w Dręszewie pod hasłem „W zdrowym ciele zdrowy duch”),
- o Przeprowadzenie programu interwencyjno - kontrolnego „Badanie Dostępności Sprzedaży Alkoholu Nieletnim”. Liczba sklepów, które zgłoszono do badania wyniosła 28.

Ponadto we wszystkich placówkach oświatowych odbyły się różnego rodzaju działania profilaktyczne (warsztaty, pogadanki, programy profilaktyczne), których celem było uświadomienie dzieciom konsekwencji łamania norm i zakazów, oraz sięgania po środki i substancje, które mogą być szkodliwe, ukazywanie perspektyw zdrowego stylu życia, wykształcenie właściwych postaw reagowania wobec przemocy, ukazywanie alternatyw dla stosowania przemocy.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy Dąbrowka odgrywa Gminny Punkt Konsultacyjny. Spotkania w punkcie odbywają się raz w tygodniu, a pomoc skierowana jest głównie do osób mających problem alkoholowy oraz ich rodzin. W 2014 roku w punkcie konsultacyjnym zarejestrowano 23 osoby uzależnione od alkoholu oraz udzielono porad w poszczególnych kategoriach: dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym 46 porad, osobom doznającym przemocy w rodzinie 5 porad oraz osobom stosującym przemoc w rodzinie - 6 porad⁸.

Od lipca 2011 r. w Dąbrowce działa Gminny Zespół Interdyscyplinarny w skład, którego wchodzi przedstawiciele GOPS, Policji w Radzyminie, Sądu Rejonowego w Wołominie, placówek oświatowych z terenu gminy, Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej z terenu gminy oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Głównym celem Zespołu jest ochrona ofiar przemocy w rodzinie w tym inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc oraz koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy:

- o diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- o podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie,
- o inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- o rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

⁸ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zapobiegania Narkomanii za 2014 rok.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zespół powołuje grupy robocze, które zajmują się pracą z konkretnymi rodzinami - ofiarami i sprawcami przemocy w ramach procedury „Niebieskich Kart”. W 2014 roku powołano 14 grup roboczych do pracy z osobami doświadczającymi przemocy i będącymi jej sprawcami, w ramach których odbyło się 50 spotkań. Na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach wynika, że liczba uruchamianych Procedur „Niebieskie Karty” zwiększała się z roku na rok i wynosiła w poszczególnych latach: 2012 – 7 Kart, 2013 – 8 kart i 2014 – 13 Kart.

Systematyczny wzrost liczby uruchamianych procedur, pozwala stwierdzić, że problem przemocy w rodzinie na terenie gminy Dąbrówka nasila się.

Gmina Dąbrówka posiada Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2016.

3. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwianie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz w miarę możliwości doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia.

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Pomoc ta ma charakter przejściowy i zakłada aktywizację osób i rodzin, które z niej korzystają. Brak odpowiedniej postawy świadczeniobiorcy może być przyczyną odmowy przyznania pomocy lub jej zaprzestania.

Zgodnie z zasadą pomocniczości zadania gminy w zakresie pomocy społecznej zostały najbardziej rozbudowane. Przepisy ustawy o pomocy społecznej różnicują poszczególne zadania samorządu gminnego na zadania własne, własne o charakterze obowiązkowym oraz zadania zlecone.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy (art. 17 ustawy, pkt. 1):

- Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych programów, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- Sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej,
- Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych oraz zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny,
- Praca socjalna,
- Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- Dożywianie dzieci,
- Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- Kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- Sporządzanie sprawozdawczości,
- Utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należy (art. 17 ustawy, pkt. 2):

- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- Współpraca z powiatowym urzędem pracy.

Oprócz zadań własnych gminy Ustawa wyznacza zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę. Są to:

- Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia (zgodnie z Ustawą o cudzoziemcach),
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Dąbrówka odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

3.1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowce

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Dąbrowce jest samodzielną jednostką organizacyjną gminy Dąbrowka powołaną na mocy uchwały Gminnej Rady Narodowej w Dąbrowce nr XI/43/90 z dnia 27 lutego 1990 roku. Celem działania Ośrodka jest wspieranie oraz wzmacnianie osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych poprzez pobudzanie ich potencjału i aktywności oraz ukierunkowanie na rozwiązywanie problemów oraz rozwój. Cele osiągnięte są poprzez realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zadań wynikających z innych ustaw przekazanych do realizacji Kierownikowi lub innym pracownikom Ośrodka na podstawie stosownych upoważnień.

Do głównych zadań GOPS należy prowadzenie całokształtu spraw w zakresie pomocy społecznej, a w szczególności na:

- Tworzeniu warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- Analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- Przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawami świadczeń,
- Pracy socjalnej rozumianej, jako działalności zawodowej skierowanej na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin
- Rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb
- Realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- Pobudzaniu aktywności społecznej w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowce realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o Karcie Dużej Rodziny.

Ośrodek wykonując zadania własne gminy kieruje się ustaleniami Wójta Gminy Dąbrowka, natomiast w zakresie realizacji zadań zleconych kieruje się ustaleniami przekazanymi przez Wojewodę Mazowieckiego. W realizacji swoich zadań Ośrodek może współpracować z podmiotami zewnętrznymi, w tym z organizacjami pozarządowymi, jednostkami organizacyjnymi posiadającymi oraz nieposiadającymi osobowości prawnej, a także osobami fizycznymi. Do wydawania indywidualnych decyzji administracyjnych w sprawach należących do przedmiotu wszystkich działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowce upoważniony jest Kierownik, a podczas jego nieobecności wyznaczony pracownik. GOPS realizuje zadania w oparciu o Kodeks Postępowania Administracyjnego z uwzględnieniem szczegółowych unormowań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dąbrowce zatrudnionych jest 9 pracowników. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zatrudniona kadra GOPS w Dąbrowce w 2015 roku i jej kwalifikacje.

Kadra GOPS	Liczba osób
Kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
Pracownicy socjalni	4
wykształcenie wyższe	3
wykształcenie średnie	1
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	2
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
Pozostali pracownicy	4
wykształcenie wyższe	2
wykształcenie średnie	1
Wykształcenie inne	1
Pracownicy zatrudnieni w ramach umowy cywilnoprawnej (asystent rodziny, terapeuci, opiekunki domowe)	4

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowce.

Pomoc społeczna, jako instytucja polityki społecznej państwa pomaga osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi. Struktura powodów przyznania pomocy klientom Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowce pozwala jednocześnie na wyodrębnienie głównych problemów społecznych występujących na terenie gminy. Poniższa tabela przedstawia powody przyznania pomocy społecznej na terenie gminy Dąbrowka w latach 2012-2014.

Tabela 6. Powody przyznania pomocy społecznej przez GOPS w Dąbrowce w latach 2012-2014.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014	
	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach
UBÓSTWO	119	392	127	431	129	419
BEZDOMNOŚĆ	2	3	2	3	5	6
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	35	201	34	206	33	189
- W TYM WIELODZIETNOŚĆ	30	185	32	200	30	179
BEZROBOCIE	66	230	78	293	84	302
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	47	130	53	153	61	163
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	46	161	47	170	63	227
BEZRADNOŚĆ	29	126	27	121	33	133
- W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	15	47	16	49	21	62
- RODZINY WIELODZIETNE	8	57	11	73	11	62
PRZEMOC W RODZINIE	6	23	6	34	5	19
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	1	2	0	0	0	0

ALKOHOLIZM	25	75	34	103	28	63
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	2	7	4	13	3	7
ZDARZENIE LOSOWE	21	74	3	11	1	2
SYTUACJA KRYZYSOWA	3	18	3	18	3	10

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowce.

Analizując dane za lata 2012-2014 możemy zauważyć, że ubóstwo i bezrobocie są najczęstszymi przyczynami udzielania pomocy. W większości w/w w tabeli powodów trudnej sytuacji życiowej utrzymuje się tendencja wzrostowa, za wyjątkiem alkoholizmu, gdzie nastąpiła wyraźna tendencja malejąca (rok 2013 - 34 rodziny (w tym 103 osób) – rok 2014 – 28 rodzin (w tym 63 osób)).

Głównymi przyczynami udzielenia pomocy w roku 2014 były:

- ubóstwo 129 rodzin (w tym 419 osób),
- bezrobocie 84 rodzin (w tym 302 osób),
- długotrwała lub ciężka choroba 63 rodzin (w tym 227 osób),
- niepełnosprawność 61 rodzin (w tym 227 osób),
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 33 rodzin (w tym 133 osób),
- potrzeba ochrony macierzyństwa 33 rodzin (w tym 189 osób).

Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej finansowanych z budżetu GOPS

Tabela 7. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2012-2014 z budżetu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowce.

Wyszczególnienie		2012	2013	2014
Pomoc społeczna	Domy pomocy społecznej	97 470 zł	115 725 zł	143 262 zł
	Rodziny zastępcze	0 zł	848 zł	3 153 zł
	Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0 zł	14 500 zł	13 050 zł
	Świadczenia rodzinne, świadczenie z fund. alimentacyjnego oraz składki na ubezpiecz. emerytalne i rentowe z ubezpiecz. społecznego	2 323 222 zł	2 319 350 zł	2 231 191 zł
	Składki na ubezpiecz. zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	11 402 zł	13 435 zł	16 973 zł
	Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	60 409 zł	59 129 zł	60 370 zł
	Zasiłki stałe	132 629 zł	161 737 zł	172 705 zł

	Ośrodek Pomocy Społecznej	408 383 zł	396 620 zł	470 647 zł
	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	17 576 zł	24 856 zł	23 258 zł
	Pozostała działalność (m.in. Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, Karta Dużej Rodziny, Rządowy program wspierania osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego)	54 122 zł	49 970 zł	169 666 zł
POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej (m.in. Projekt systemowy „Aktywność drogą do sukcesu”)	80 999 zł	99 676 zł	85 325 zł
RAZEM	Razem w budżecie GOPS	3 186 212 zł	3 255 846 zł	3 389 600 zł

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

Wydatki na pomoc społeczną obejmowały 11 rodzajów wsparcia z zakresu pomocy społecznej. Zdecydowana większość środków finansowych wydatkowana w latach 2012 – 2014 tj. przeznaczona została na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego. W roku 2014 ta kategoria wydatków stanowiła 66% całości wydatków. Kolejną kategorią pod względem wielkości wydatków są wydatki związane z funkcjonowaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W roku 2014 wydatki na GOPS wyniosły 14% całości budżetu. Pozostałe kategorie wydatków stanowią zaledwie kilka procent całości budżetu, np. zasiłki stałe w 2014 roku miały 5% udział w budżecie GOPS.

Pomoc społeczna – świadczenia pieniężne i niepieniężne

Pomoc społeczna udzielana jest ze względu na trudne sytuacje życiowe. Ustawa nie konkretyzuje tych sytuacji, jedynie w art. 7 wymienia najczęstsze powody ich powstawania. Okolicznościami generującymi trudności życiowe są w pierwszej kolejności: ubóstwo, bezrobocie i bezdomność. Ponadto pomoc społeczna jest udzielana ze względu na:

- stan zdrowia – z powodu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- potrzebę ochrony dziecka i rodziny – z powodu sieroctwa, przemocy w rodzinie, konieczności ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych),
- trudności w przystosowaniu i integracji – z powodu opuszczenia placówki opiekuńczo – wychowawczej lub zakładu karnego, uzyskania statusu uchodźcy,
- uzależnienia - z powodu alkoholizmu i narkomanii,
- sytuacje nagłe i nieprzewidywalne – z powodu zdarzenia losowego, sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej⁹.

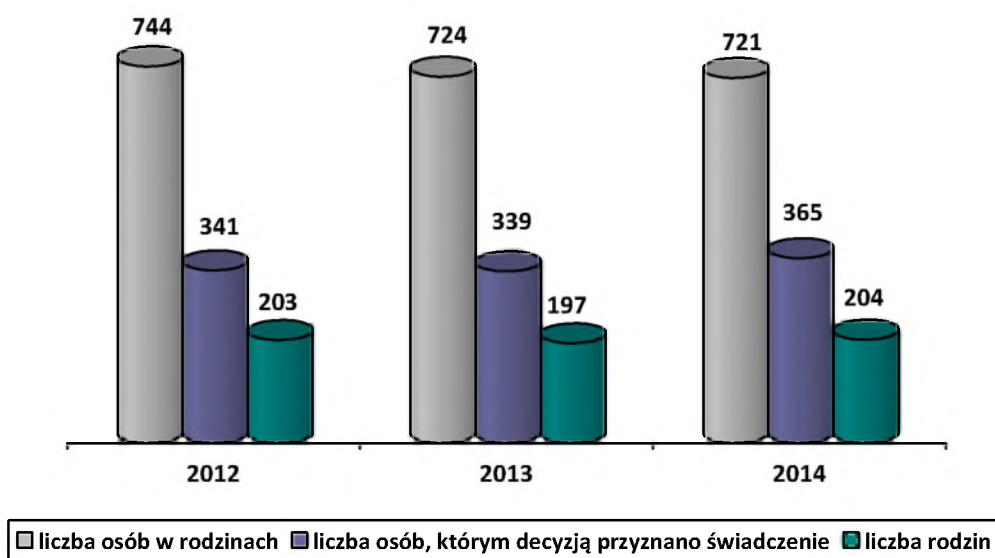
Ustawa o pomocy społecznej definiuje rodzinę jako osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

⁹ I. Sierpowska, *Prawo pomocy społecznej*, wyd. Wolter Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008 r., str. 41.

Prawo do świadczeń przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej, przy jednoczesnym wystąpieniu, co najmniej jednej z w/w okoliczności. Od 1 października 2015 roku kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej ustalono na poziomie 634 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu świadczeń rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

Dane szczegółowe dotyczące liczby osób i rodzin objętych pomocą społeczną na terenie gminy Dąbrówka w latach 2012 - 2014 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Osoby objęte pomocą społeczną w gminie Dąbrówka w latach 2012-2014.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2012, 2013, 2014 dla gminy Dąbrówka.

Poniższa tabela przedstawia poszczególne rodzaje pomocy udzielanej beneficjentom systemu pomocy społecznej w latach 2012 – 2014.

Tabela 8. Rodzaje świadczeń udzielanych przez GOPS w Dąbrówce w latach 2012 – 2014.

Rodzaj pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (ogółem)	341	339	365	203	197	204	744	724	721
w tym:									
- świadczenia pieniężne	126	117	126	121	108	117	360	315	334
- świadczenia niepieniężne	228	223	240	120	122	130	549	565	579

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2012, 2013, 2014 dla gminy Dąbrówka.

W zakresie przyznawania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych na przestrzeni lat 2012-2014 liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia ulegała wahaniom (w 2013 r. można było zaobserwować spadek w stosunku do 2012 r. i wzrost w 2014 r.). Podobna sytuacja była w przypadku liczby rodzin którym przyznano świadczenia.

Zadania własne gminy – udzielone świadczenia

Świadczeniami pieniężnymi z pomocy społecznej są: świadczenia pieniężne w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, specjalnych zasiłków celowych, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki, świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznawane przez sąd.¹⁰ Wymienione formy pomocy są najbardziej pożądane wśród beneficjentów pomocy. Jednakże ze względu na to, iż stanowią łatwą i elastyczną formę pomocy, najbardziej od niej uzależniają i często są traktowane, jako źródło dochodu, a nie przejściowe wsparcie. Mogą powodować wśród beneficjentów przyjęcie biernej postawy w rozwiązywaniu problemów życiowych.

Świadczeniami niepieniężnymi są: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych¹¹.

Do najczęściej udzielanych świadczeń pieniężnych należą:

- zasiłek stały jest to świadczenie przysługujące na podstawie art. 37 ustawy o pomocy społecznej osobom samotnie gospodarującym, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy oraz osobom pozostającym w rodzinach, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy spełniającym kryterium dochodowe i stanowi uzupełnienie dochodu tych osób do kryterium ustawowego.
- zasiłek okresowy jest to świadczenie, które przysługuje na podstawie art. 38 ustawy o pomocy społecznej i przeznaczone jest dla osób i rodzin bez dochodów lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium, przysługujący ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Okres, na jaki jest przyznany zasiłek okresowy, ustala Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie okoliczności sprawy.
- zasiłek celowy jest to świadczenie przyznawane na podstawie art. 39 ustawy o pomocy społecznej na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom nieposiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Zasiłek celowy może być przyznany w formie biletu kredytowanego.

Zasiłki celowe przyznaje się również w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej osobie lub rodzinie, bez względu na osiągnięty przez nich dochód.

Dane szczegółowe dotyczące udzielonej pomocy w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

---

¹⁰ Art. 36 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

¹¹ Tamże.

Tabela 9. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych przez GOPS w Dąbrowce w latach 2012 – 2014.

Formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014
pieniężne	zasiłek stały	35	35	41	365	379	398
	zasiłek okresowy	22	14	9	62	38	27
	zasiłek celowy	99	95	103	X	X	X
	w tym zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	18	12	8	63	28	26
niepieniężne	posiłek	249	261	279	32 789	33 852	34 589
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	249	261	279	32 789	33 852	34 589
	sprawienie pogrzebu	0	1	3	0	1	3
	składki na ubezpieczenie zdrowotne	27	25	31	279	266	296
	praca socjalna*	152	136	152	X	X	X
	usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	0	0	1	0	0	180
	specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2	3	3	676	956	780
	pobyt i usługi w domu pomocy społecznej	5	5	7	47	50	63

*liczba rodzin

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2012, 2013, 2014 dla gminy Dąbrowka.

Najczęściej udzielaną formą pomocy spośród świadczeń pieniężnych w latach 2012-2014 był zasiłek celowy, który jest przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych w latach 2012-2013 utrzymywała się na podobnym poziomie (99 osób w 2012 r. i 95 osób w 2013 r.). W roku 2014 r. nastąpił niewielki wzrost liczby osób objętych zasiłkiem celowym – były to 103 osoby.

Spośród udzielonej pomocy niepieniężnej największą część stanowi posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, który obowiązywał do końca 2013 roku. Na lata 2014-2020 Rada Ministrów przyjęła wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” którego celem jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach, znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze

środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2012-2014 możemy zaobserwować wzrost liczby osób objętych pomocą w formie posiłku. W 2012 roku 249 osób otrzymało posiłek, a w 2014 roku było to już 279 osób. Wraz ze wzrostem liczby osób którym przyznano posiłek wzrasta kwota przeznaczona na ten rodzaj pomocy. W 2012 r. łączna kwota przyznanych posiłków wyniosła 90 665 zł, w 2013 r. 100 040 zł, w 2014 r. 106 160 zł.

W celu ograniczenia zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin mieszkających na terenie gminy Dąbrówka, w 2014 roku Rada Gminy w Dąbrówce uchwaliła Program ostonowy „Pomoc gminy w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”, który przewiduje udzielenie pomocy, gdy uczeń albo dziecko wyraża chęć zjedzenia posiłku. Przyznanie takiej pomocy odbywa się, bez wydania decyzji administracyjnej przyznającej posiłek oraz bez przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego. Ponadto została przyjęta uchwała dotycząca podwyższenia do 150% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób i rodzin objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 - 2020. Pozwoliło to na zwiększenie liczby osób i rodzin wymagających zabezpieczenia potrzeb żywieniowych.

Do jednych z zadań GOPS należy dofinansowanie pobytu w domach pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w domu pomocy społecznej pokrywa sam zainteresowany w wys. 70% swojego dochodu. Pozostałą kwotę do wysokości całkowitych kosztów utrzymania w placówce dopłaca rodzina i gmina, z której pochodzi osoba umieszczona w domu pomocy społecznej. Gmina Dąbrówka w 2014 r. opłacała pobyt w domach pomocy społecznej 7 osobom. Łączna kwota, jaką Gmina przeznaczyła na dofinansowanie pobytu w domach pomocy społecznej w 2014 wyniosła 143 726 złotych. Należy zauważyć, że z roku na rok wydatki na opłacenie pobytu w domu pomocy społecznej rosną, przy niewielkim wzroście osób wymagających tej formy pomocy: w 2012 r. za 5 osób opłaty wyniosły 97 470 złotych, w 2013 r. za 5 osób opłaty wyniosły 115 725 złotych. Wzrost wydatków wynika ze stale rosnących kosztów związanych z utrzymaniem mieszkańca w domu pomocy społecznej.

Ponadto, GOPS w Dąbrówce wypłacał zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego. W analizowanym okresie (2012-2014) były następujące wypłaty:

Rok 2012 – w łącznej kwocie 33 200 złotych dla 21 rodzin

Rok 2013 – w łącznej kwocie 4 300 złotych dla 2 rodzin

Rok 2014 – w kwocie 1 500 złotych dla 1 rodziny

Nadzwyczaj wysoka liczba zasiłków celowych w 2012 r. była skutkiem nawałnicy, która przeszła w lipcu 2012 roku przez gminę.

Praca socjalna

Jest jednym z zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, bez względu na posiadany dochód.

Praca socjalna prowadzona jest:

- o z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- o ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna jest świadczeniem niepieniężnym. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny.

Realizowana jest w oparciu o dokonanie diagnozy sytuacji klienta, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osobistego. Ważne jest systemowe i

całościowe podejście do osoby i rodziny w zależności od zdiagnozowanych problemów. Praca socjalna najczęściej polega m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

W szczególnych przypadkach, z uwagi na złożoność problemów występujących w rodzinach pracownicy socjalni zapewniają osobom wymagającym wsparcia dostęp do kompleksowej pomocy specjalistycznej (psychologiczno-pedagogicznej) oraz współpracowali z różnorodnymi podmiotami z terenu gminy, powiatu i kraju: policją, sądem, kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi i szkołami, Powiatowym Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, domami pomocy społecznej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Urzędem Gminy w Dąbrówce, Niepublicznymi Zakładami Opieki Zdrowotnej, Powiatowym Urzędem Pracy, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Stowarzyszeniem "Pomoc w Dolinie Dolnego Bugu", Powiślańskim Towarzystwem Społecznym (PTS), Bankiem Żywności SOS w Warszawie, Caritas Parafialnym, Gminnym Centrum Kultury oraz ośrodkami pomocy społecznej z terenu kraju i innymi podmiotami działającymi na rzecz lokalnej społeczności.

W roku 2014 pomocą w postaci pracy socjalnej zostało objętych 152 rodziny, gdzie przebywało 489 osób. Udzielono pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej 47 rodzinom, gdzie przebywało 114 osób. W roku 2013 pomocą w postaci pracy socjalnej zostało objętych 136 rodzin, gdzie przebywało 504 osoby. Udzielono pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej 44 rodzinom, gdzie przebywało 142 osoby. W roku 2012 pomocą w postaci pracy socjalnej zostało objętych 152 rodziny, z czego wyłącznie w postaci pracy socjalnej 39 rodzin

Inne rodzaje pomocy i świadczeń

W ramach realizowanych zadań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego specjalnego zasiłku opiekuńczego (od 2013 roku) i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w Dąbrówce w latach 2012 – 2014.

Rodzaj świadczenia	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014	
	liczba świadczeń	kwota świadczeń	liczba świadczeń	kwota świadczeń	liczba świadczeń	kwota świadczeń
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	16 092	1 564 105 zł	14 928	1 538 327 zł	13 498	1 382 567 zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	94	94 000 zł	72	72 000 zł	68	68 000 zł
Świadczenia pielęgnacyjne	324	167 024 zł	324	184 173 zł	408	279 118 zł
Zasiłek pielęgnacyjny (ogółem)	1 649	252 297 zł	1 705	280 865 zł	1 819	278 307 zł
Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego	45	2 106 zł	55	2 844 zł	68	4 572 zł
Opłacenie składki ubezpieczenia społecznego	114	16 209 zł	169	26 275 zł	183	37 713 zł

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012, 2013, 2014 dla gminy Dąbrówka.

Fundusz alimentacyjny

Kolejną formą wsparcia realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce są świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2015 r., poz. 859, z późn. zm). Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu ww. ustawy oznacza egzekucję, w wyniku, której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie Dąbrówka w latach 2012-2014.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	18	18	19
Liczba świadczeń	326	283	270
Kwota świadczeń w zł	113 361 zł	103 722 zł	99 950 zł

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012, 2013, 2014 dla gminy Dąbrówka.

W przedstawionym okresie liczba rodzin, którym przyznano świadczenie utrzymywała się na podobnym poziomie. Jedynie w roku 2014 nastąpiło zwiększenie o 1 rodzinę, (z 18 rodzin w 2012 i 2013 r. do 19 rodzin w 2014 r.) której GOPS przyznał świadczenie z funduszu alimentacyjnego.

Zmniejszeniu natomiast ulega kwota wypłacanych świadczeń – w roku 2012 była to kwota 113 361 zł a w roku 2014 zmniejszenie do kwoty 99 950 zł.

Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 581, z późn. zm.) do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na zasadach określonych w ustawie (czyli bezpłatnie, tak jak osoby ubezpieczone) mają prawo osoby inne niż ubezpieczone posiadające obywatelstwo polskie i miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które spełniają kryterium dochodowe, określone w przepisach o pomocy społecznej.

Wydanie decyzji o ustaleniu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych ze środków publicznych następuje na wniosek zainteresowanego, a w przypadku stanu nagłego na wniosek świadczeniodawcy udzielającego świadczenia opieki zdrowotnej złożony niezwłocznie po udzieleniu świadczenia.

Wydanie decyzji poprzedzone jest przeprowadzeniem postępowania administracyjnego w tym wywiadu środowiskowego. Celem tej czynności jest m.in. ustalenie czy osoba zainteresowana spełnia kryterium dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej oraz ustalenie czy nie występują dysproporcje między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową tej osoby.

Asystent rodziny

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, oraz że wyznaczonym podmiotem może być Ośrodek Pomocy Społecznej. Od 2012 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce realizuje powyższe zadania.

Zadaniem asystenta jest ułatwić rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta będą działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Należy podkreślić, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje, jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły zamierzone efekty. W 2014 r. w GOPS zatrudniony był jeden asystent rodziny. Asystenturą objętych było 10 rodzin. W tym samym roku w pieczy zastępczej umieszczonych było 2 dzieci z gminy Dąbrówka. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2013 i 2014 nie zmieniła się i wynosi 10 rodzin rocznie. Asystent udzielał wsparcia w poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych. Prowadził także indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci, motywował do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, poszukiwania i utrzymania zatrudnienia, motywował do udziału w zajęciach warsztatowych dla rodziców, udzielał wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez organizowanie zajęć psychoedukacyjnych.¹²

Karta Dużej Rodziny

Jednym z działań wspierających rodziny wielodzietne z terenu gminy jest udział w programie „Powiatowa Karta Rodziny Takrodzina.pl” oraz udział w ogólnopolskim programie Karty Dużej Rodziny.

Zgodnie z uchwałą nr XXXIV.265.2014 z dnia 10.04.2014 r. Gmina Dąbrówka przystąpiła do programu Powiatowej Karty Rodziny takrodzina.pl. Powiatowa Karta Rodziny jest jednym z zadań w ramach programu polityki prorodzinnej w powiecie wołomińskim. Program ma na celu wzrost społecznej świadomości roli trwałego małżeństwa i rodziny oraz jego wpływu na rozwój społeczeństwa, jak również kształtowania i promowania pozytywnego wizerunku rodziny, przede wszystkim rodziny wielodzietnej¹³. Dodatkowym celem jest zwiększenie szans rozwojowych oraz poprawa warunków życia rodzin wielodzietnych poprzez wprowadzenie różnorodnych uprawnień i systemu ulg dla rodzin. Zgodnie z zasadami Programu za rodzinę wielodzietną uznaje się rodzinę składającą z rodziców lub jednego rodzica, wychowujących trójkę i więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do ukończenia 25 roku życia (jeżeli dziecko uczy się). W roku 2014 wydano łącznie 84 karty (w tym 1 rodzina- 8 osobowa, 2 rodziny – 7 osobowe, 3 rodziny -6 osobowe, 9 rodzin – 5 osobowych). Do dnia 31 października 2015 r. zamówiono 170 kart (30 rodzin- 5 osobowych, 12 rodzin – 6 osobowych, 1 rodziny – 8 osobowej).

Natomiast Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie całego kraju. Posiadanie Karty ułatwia dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniża koszty codziennego życia. W

¹² Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017, Dąbrówka 2015

¹³ www.takrodzina.pl

praktyce Karta Dużej Rodziny zapewnia zniżki przy zakupie jedzenia i kosmetyków, odzieży i obuwia, książek, zabawek oraz paliwa. Obniża także koszty rachunków za usług telekomunikacyjne czy bankowe. Pozwala na tańsze przejazdy pociągami i komunikacją publiczną w wybranych miejscowościach. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z oferty w ponad 8 tys. miejsc zgłoszonych przez ponad 900 firm i instytucji z całej Polski. Karta przysługuje niezależnie od uzyskiwanych dochodów rodzinom, z co najmniej trójką dzieci¹⁴. Z danych GOPS wynika, że w roku 2014 zamówiono łącznie 136 kart (w tym 1 rodzina 8 - osobowa, 18 rodzin - 5 osobowych, 2 rodziny - 7 osobowe, 4 rodziny - 6 osobowe, 18 rodzin - 5 osobowych), wydano 111 kart. Do dnia 31 października 2015 r. zamówiono 183 karty (32 rodziny 5 - osobowe, 1 rodzina - 6 osobowa, 1 rodzina - 8 osobowa, 1 rodzina - 9 osobowa).

Realizacja programów pomocy społecznej

„Aktywność drogą do sukcesu”

Program w ramach PO Kapitał Ludzki, realizowany w latach 2010-2014. Głównym celem projektu była aktywizacja społeczno-zawodowa kobiet bezrobotnych lub niepracujących z terenu gminy Dąbrówka, będących w wieku aktywności zawodowej i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W ramach projektu prowadzone były m.in.: warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, szkolenia zawodowe, doradztwo zawodowe, szkolenia komputerowe, poradnictwo psychologiczne. Projekt zrealizowano w formie kontraktów socjalnych, a wzięło w nim udział 51 uczestniczek.

„Pomoc żywnościowa dla najbardziej potrzebujących mieszkańców Gminy Dąbrówka”

Inicjatywa władz Gminy i Stowarzyszenia „Pomoc w Dolinie Dolnego Bugu” mająca na celu pozyskiwanie, magazynowanie oraz redystrybucję żywności na rzecz najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy Dąbrówka. Działania odbywają się w ramach PO Pomoc Żywnościowa – Podprogram 2015, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym 2014-2020 (FEAD). Pomocą żywnościową objęte będą osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i spełniające kryterium dochodowe. W okresie od 18 czerwca do 30 września 2015 roku bezpośrednia pomoc żywnościowa w ramach PO PŻ została udzielona 396 najuboższym mieszkańcom gminy Dąbrówka. Przekazano ponad 13 ton artykułów spożywczych o łącznej wartości 47.099,66 zł.

3.2 Diagnoza najważniejszych problemów społecznych Gminy Dąbrówka identyfikowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce

3.2.1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pojęcie „podstawowe potrzeby” obejmuje wyżywienie, ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, udział w życiu kulturalnym i społecznym. Ubóstwo może mieć bardzo różne przyczyny zależne i niezależne od osób dotkniętych tym problemem społecznym, m.in.: bezrobocie, niepełnosprawność, bierność życiowa, długotrwała choroba. Brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb może przyczyniać się do powstawania w rodzinach dotkniętych ubóstwem takich niekorzystnych zjawisk jak: przemoc domowa,

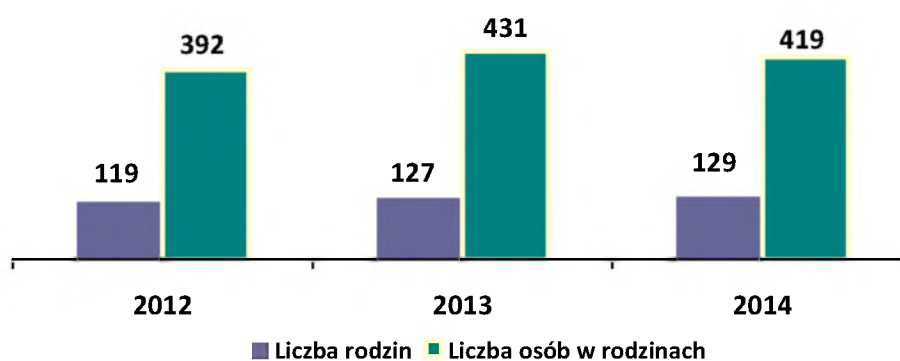
---

¹⁴ www.rodzina.gov.pl

przestępczość. Niekorzystne jest również zjawisko dziedziczenia ubóstwa przez dzieci ubogich rodziców, polegające na przejmowaniu od nich postawy bierności, niezaradności życiowej oraz korzystania z pomocy społecznej bez podejmowania własnych działań zmierzających do poprawy sytuacji życiowej.

W 2014 r. największym problemem społecznym (ze względu na udzieloną pomoc przez GOPS) było właśnie ubóstwo.

Wykres 8. Liczba rodzin z gminy Dąbrówka, którym udzielono pomocy ze względu na problem ubóstwa w latach 2012-2014.

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

W latach 2012 – 2014 zauważalny jest systematyczny wzrost liczby osób potrzebujących wsparcia ze względu na problem ubóstwa.

W 2012 r. wsparcia potrzebowało 119 rodzin (w tym 392 osób), w 2013 r. nastąpił wzrost i pomoc została udzielona 127 rodzinom (w tym 431 osobom). W 2014 r. nastąpił kolejny wzrost liczby osób potrzebujących wsparcia. Pomocy udzielono 129 rodzinom (w tym 419 osobom).

Ustalenie granicy ubóstwa opiera się głównie na oszacowaniu bieżących dochodów danej rodziny lub osoby. Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczania się posiadanego dochodu w tzw. minimum socjalnym. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. kryterium dochodowe od 1 października 2015 r. wynosi dla osoby samotnie gospodarującej 634 zł i 514 zł dla osoby w rodzinie.

Według opinii pracowników GOPS problem ubóstwa wśród mieszkańców gminy przejawia się głównie w niedożywieniu dzieci, niemożności regulowania rachunków i opłat a także braku środków na zakup niezbędnych leków, zwłaszcza przez starsze osoby. W rodzinach wielodzietnych brakuje pieniędzy na przybory szkolne i odzież.

W roku 2015 r. Gmina Dąbrówka realizuje we współpracy ze Stowarzyszeniem „Pomoc w Dolinie Dolnego Bugu” program „Pomoc żywnościowa dla najbardziej potrzebujących mieszkańców Gminy Dąbrówka”. Działania będą się odbywać w ramach PO Pomoc Żywnościowa – Podprogram 2015, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym 2014-2020 (FEAD). Pomocą żywnościową objęte będą osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i spełniające kryterium dochodowe. Ponadto Stowarzyszenie „Pomoc w Dolinie Dolnego Bugu” organizuje wypoczynek dla dzieci i młodzieży w okresie letnim i zimowym. Działalność Stowarzyszenia wspiera finansowo Urząd Gminy w Dąbrówce.

3.2.2. Bezrobocie

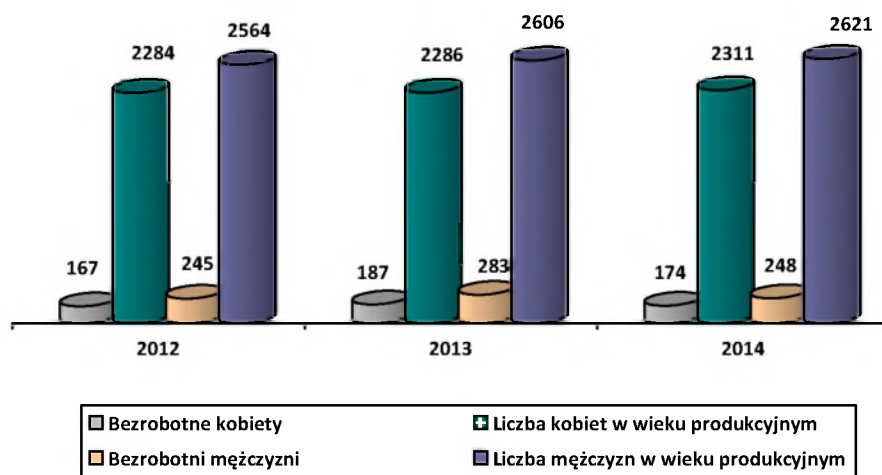
Kolejną przyczyną z powodu, której najczęściej przyznawana była pomoc jest problem bezrobocia. W 2012 r. wsparcia potrzebowało 66 rodzin (w tym 230 osób), w 2013 r. nastąpił wzrost i pomoc została udzielona 78 rodzinom (w tym 293 osobom). W 2014 r. nastąpił ponowny wzrost liczby osób potrzebujących wsparcia. Pomocy udzielono 84 rodzinom (w tym 302 osobom).

Zgodnie z definicją ustawową, osobą bezrobotną jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. O zagrożeniu długotrwałym bezrobociem decydują takie czynniki jak m.in.: wiek, wykształcenie, kwalifikacje zawodowe, staż pracy. Straty i skutki społeczne, które powoduje bezrobocie są trudne do oszacowania. Pierwsze odczuwalne skutki długotrwałego braku pracy są natury ekonomicznej – utrata źródła utrzymania, idące za tym ubożenie a w dalszej kolejności problemy społeczne. Utrata pracy, przejście na zasiłek dla osób bezrobotnych, jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej bardzo często prowadzą do ubóstwa ze wszystkimi jego skutkami. Długotrwałe bezrobocie jest dotkliwie nie tylko dla osób pozostających bez pracy, ale również dla ich rodzin. Utrata pracy, pogorszenie sytuacji materialnej prowadzi do powstawania napięć i konfliktów w rodzinie. Trudna sytuacja materialna rodziny powoduje bardzo często konflikty pośród dzieci pośrednio dotkniętych skutkami bezrobocia – popadają one w konflikty nie tylko z rówieśnikami, ale również wychowawcami i nauczycielami. Pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Długotrwałe bezrobocie może prowadzić do izolacji społecznej, pogorszenia zdrowia psychicznego i fizycznego, depresji, poczucia niższej wartości, poczucia klęski życiowej, agresji. Depresja oraz poczucie klęski życiowej dotyczy to w większym stopniu mężczyzn niż kobiety, a wynika to ze stereotypowego schematu rodziny, gdzie mężczyzna postrzegany jest, jako głowa rodziny, osoba, na której ciąży utrzymanie rodziny. Osoby długotrwałe bezrobotne stają się często beneficjentami pomocy społecznej, co dodatkowo dla wielu w ich odczuciu jest kolejnym etapem degradacji materialnej i społecznej.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcone są przez tzw. bezrobocie utajone i pracę „na czarno”.

Wykres 9. Liczba osób bezrobotnych (zarejestrowanych) na tle liczby mieszkańców gminy Dąbrówka w wieku produkcyjnym według podziału na płeć w latach 2012-2014.

Źródło:

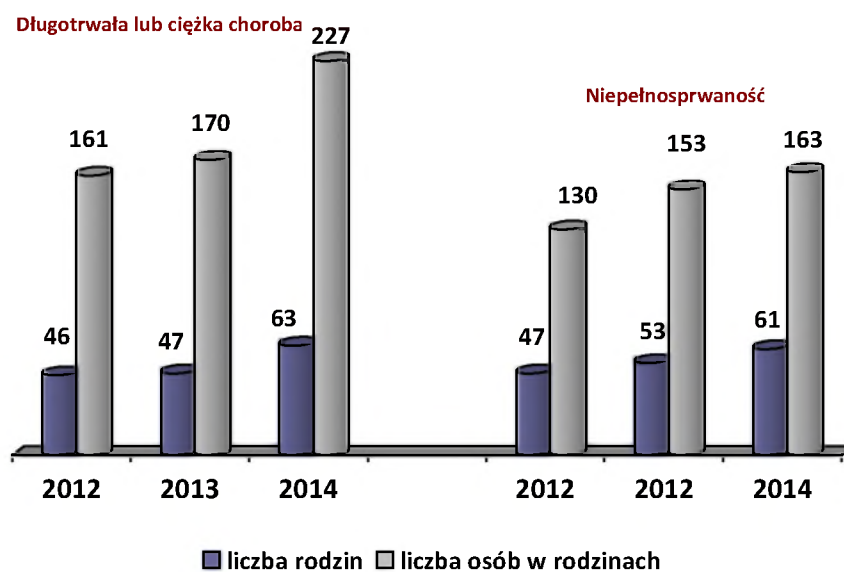
Główny Urząd Statystyczny. Bank Danych Lokalnych.

Na koniec 2014 r. udział bezrobotnych wśród mieszkańców gminy Dąbrówka w wieku produkcyjnym wyniósł 8,6%. Dla porównania wskaźnik ten w 2013 roku wynosił 9,6%, w 2012 roku 8,5%.

3.2.3. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba

Na terenie gminy Dąbrówka znaczącym problemem społecznym jest długotrwała lub ciężka choroba a także niepełnosprawność. Analizując oba problemy społeczne możemy zauważyć wyraźną tendencję wzrostową, gdyż w 2012 roku z pomocy z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby korzystało 46 rodzin (w tym 161 osób), w 2013 roku 47 rodzin (w tym 170 osób) a w 2014 już 63 rodzin (w tym 227 osób). W 2012 r. z tytułu niepełnosprawności wsparcia potrzebowało 47 rodzin (w tym 130 osób), w 2013 r. nastąpił wzrost i pomoc została udzielona 53 rodzinom (w tym 153 osobom). W 2014 r. nastąpił kolejny wzrost liczby osób potrzebujących wsparcia. Pomocy udzielono 61 rodzinom (w tym 163 osobom).

Wykres 10. Udzielona pomoc z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz z tytułu niepełnosprawności przez GOPS w Dąbrówce w latach 2012-2014.

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

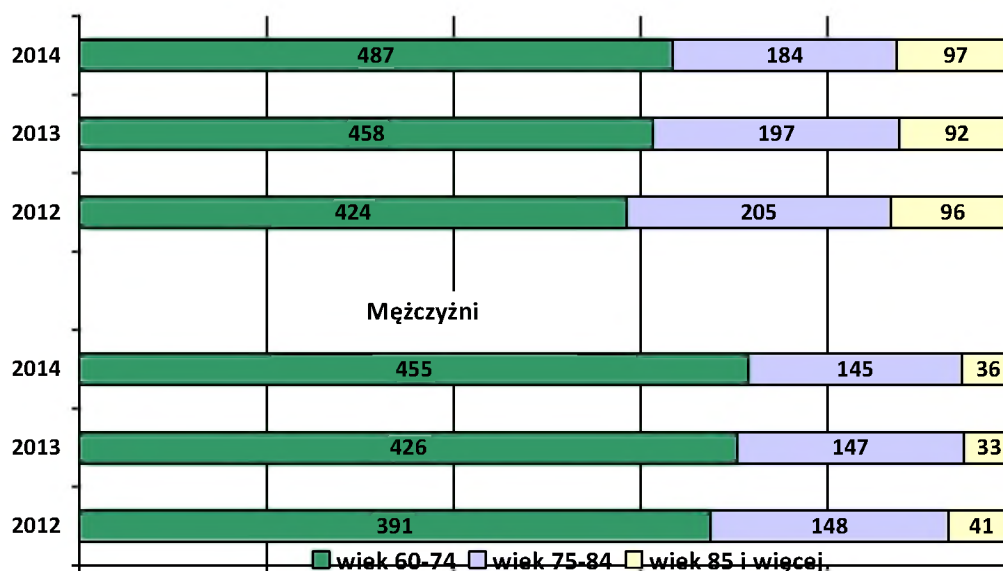
Niepełnosprawność jest szczególnie ważnym problemem społecznym, ograniczającym funkcjonowanie na wielu płaszczyznach życia. Niepełnosprawność to ograniczenie i wynikający z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna nie może samodzielnie zapewnić sobie możliwości normalnego funkcjonowania, wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia. Ograniczenia w normalnym funkcjonowaniu w społeczeństwie wynikają głównie z powodu barier architektonicznych, utrudnieniami komunikacyjnymi, utrudnionym dostępem do leczenia i rehabilitacji, pogarszaniem się sytuacji ekonomicznej oraz izolacją społeczną. W związku z rosnącą liczbą osób niepełnosprawnych w gminie, władze Gminy tak powinny kształtować politykę społeczną, aby promować i wspierać aktywne działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać w ich dyskryminacji i stwarzać mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do swobodnego korzystania z przysługujących im praw.

Podobnie jak w przypadku niepełnosprawności długotrwała choroba dezorganizuje życie chorej osoby. Choroba może całkowicie sparaliżować aktywność osoby, w wyniku, czego wycofuje się na margines życia społecznego. Często prowadzi do ograniczeń w prawidłowym samodzielnym funkcjonowaniu i do zubożenia. Problem

zubożenia osób niepełnosprawnych lub długotrwanie chorujących związany jest z jednej strony z ponoszonymi wydatkami na leczenie, rehabilitację a z drugiej strony zmniejszenie dochodów, utrata pracy.

Problem niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby związany jest bardzo często z seniorami. Liczba osób starszych z roku na rok zwiększą się. Według definicji WHO starość zaczyna się od 60 roku życia. Etap pomiędzy 60 a 75 rokiem życia określa się, jako wiek podeszły (tzw. wczesna starość), od 75 do 90 roku życia, jako wiek starczy (tzw. późna starość), a powyżej 90 roku życia – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Wykres 11. Struktura wiekowa ludności gminy Dąbrówka od 60 roku życia w latach 2012-2014.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Bank Danych Lokalnych.

Działania na rzecz osób starszych realizowane przez GOPS w Dąbrówce wspiera także funkcjonujące na terenie Gminy Stowarzyszenie Powiślańskie Towarzystwo Społeczne (PTS), w ramach którego realizowany jest program „Asystent Seniora”, umożliwiający osobom starszym i samotnym skorzystanie z pomocy terapeutycznej, psychologicznej i rehabilitacyjnej.

Starania podejmowane w przyszłości przez władze Gminy powinny mieć na celu zapewnienie właściwej opieki, a więc odpowiednie usługi opiekuńcze, formy aktywności ruchowej, a także zorganizowane formy spędzania wolnego czasu.

3.2.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Znaczna część osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce to osoby, które cechuje niezradność w opiece i wychowaniu dzieci oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach to efekt kilku przyczyn, między innymi:

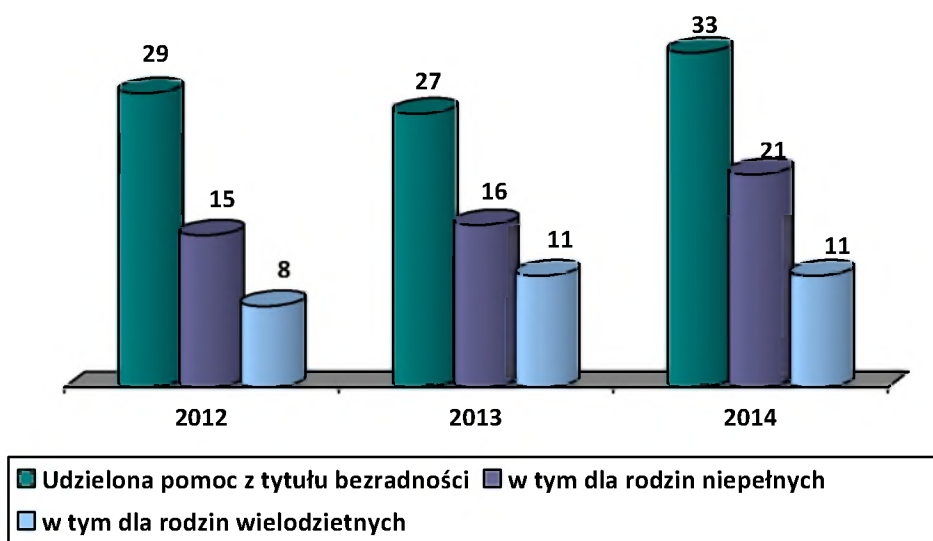
- braku czasu i zaangażowania rodziców w wychowywanie dzieci,
- niedojrzałości emocjonalnej rodziców, zwłaszcza bardzo młodych,
- brak wykształcenia (wykształcenie podstawowe),
- euro sieroctwo,
- brak umiejętności społecznych,

- o uzależnienia,
- o występowanie przemocy domowej,
- o problemy wychowawcze dzieci w domu i szkole.

Środowisko rodzinne jest pierwszym otoczeniem społecznym i wychowawczym w życiu dziecka. To w ramach struktur rodzinnych człowiek nawiązuje pierwsze kontakty społeczne i nabywa umiejętności społeczne. Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełniać swoich podstawowych zadań: nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych oraz nie przekazuje właściwych społecznie wzorców postępowania. Pomoc ze strony różnych instytucji nie powinna ograniczać się do zajmowania się tylko dziećmi w celu poprawy ich funkcjonowania, lecz wsparciem powinna być objęta cała rodzina, która potrzebuje wszechstronnej diagnozy i pomocy.

Problemy opiekuńczo-wychowawcze bardzo często są przyczyną umieszczenia dzieci i młodzieży w specjalnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub resocjalizacyjnych.

Wykres 12. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2014.

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

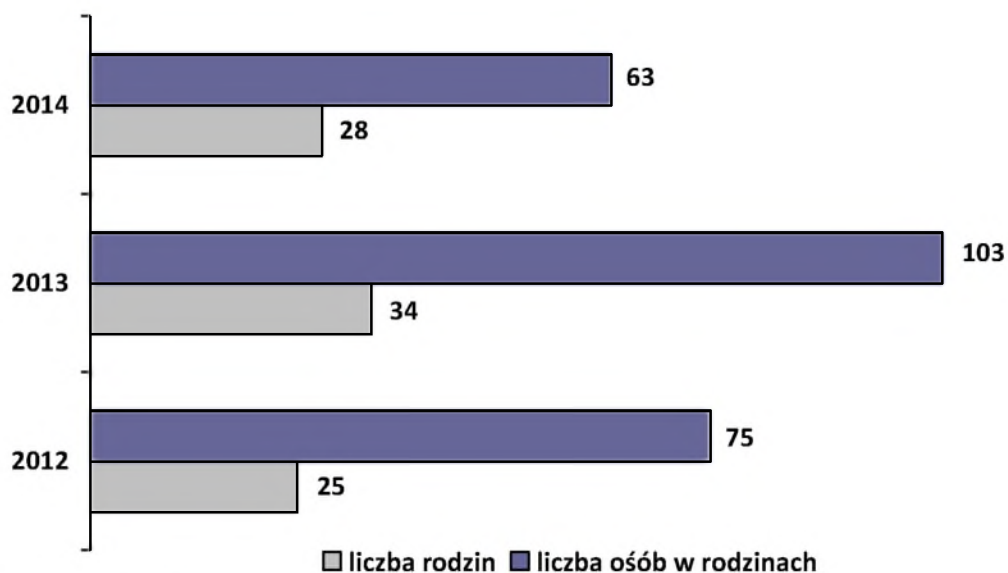
Ustawa o pomocy społecznej określa bezradność jako bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, czyli bezradność ogólnozyciowa, która przejawia się głównie nieumiejętnością gospodarowania posiadanymi środkami, nieplanowaniem wydatków, brakiem hierarchii ważności celów i priorytetów, nieumiejętnością prowadzenia gospodarstwa domowego. Dla wielu rodzin regularne opłacanie świadczeń i rachunków, spłata zaciągniętych kredytów nie jest priorytetem, nie jest traktowana jako obowiązek. Problemy zauważane są dopiero w momencie odłączenia gazu, wody, prądu czy zajęcia komorniczego. Często zaległości są już tak duże, że rodzina nie jest w stanie sama sobie z nimi poradzić. Pomoc dla tych rodzin jest szczególnie trudna, ponieważ oczekują tylko wsparcia finansowego, nie widząc konieczności zmiany sposobu funkcjonowania i gospodarowania.

Analizując dane dotyczące udzielania pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2014 można zaobserwować wahania. W roku 2013 niewielki spadek ogólnej liczby rodzin którym udzielono pomocy z powodu bezradności w stosunku do roku 2012, po czym wzrost w roku 2014 do 33 rodzin.

3.2.5. Uzależnienia

Na terenie gminy Dąbrówka istotną formą uzależnienia jest alkoholizm, który wiąże się z występowaniem takich objawów jak pogorszenie kontaktów między członkami rodziny, ubóstwo, bezrobocie, problemy wychowawcze i zdrowotne, inne uzależnienia, konflikt z prawem. Alkoholizm jest zjawiskiem bardzo niebezpiecznym nie tylko dla samej osoby dotkniętej chorobą alkoholową. Towarzyszy mu, bowiem zjawisko przemocy fizycznej i psychicznej stosowanej zarówno wobec dorosłych jak i dzieci. Alkoholizm jednego lub obojga rodziców wpływa destrukcyjnie na prawidłowe funkcjonowanie rodziny, która staje się niewydolna wychowawczo. Rodziny z problemem alkoholowym bardzo często funkcjonują na granicy ubóstwa, nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych dzieci.

Wykres 13. Udzielona pomoc z tytułu alkoholizmu GOPS w Dąbrówce w latach 2012-2014.

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

Na terenie Gminy Dąbrówka działa powołana przez Wójta, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która tworzy warunki do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy Domowej. Jednym z zadań GKRPA jest finansowanie działalności Punktu Konsultacyjnego, w którym udzielana jest pomoc osobom uzależnionym i członkom ich rodzin. W 2014 roku w punkcie konsultacyjnym zarejestrowano 23 osoby uzależnione od alkoholu oraz udzielono porad w poszczególnych kategoriach: dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym udzielono 46 porad, osobom doznającym przemocy w rodzinie udzielono 5 porad oraz osobom stosującym przemoc w rodzinie udzielono 6 porad.

Zadaniem GKRPA jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, narkotykowych, zapobieganie zjawiska przemocy domowej poprzez szeroko pojętą profilaktykę. W roku 2014 GKRPA przeprowadziła wiele inicjatyw, m.in. finansowanie nagród w konkursach o tematyce profilaktycznej, wsparcia wypoczynku dzieci i dofinansowanie dożywiania dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi, z rodzin wielodzietnych i niepełnych. Jednym z działań które dostarczyło niepokojących wniosków było przeprowadzenie programu interwencyjno – kontrolnego „Badanie Dostępności Sprzedaży Alkoholu Nieletnim”. Do badania zgłoszono 28 sklepów. W 23 sklepach sprzedano alkohol młodej osobie a tylko w 2 punktach sprzedawcy zapytali „małoletniego” o dowód osobisty. Celem kampanii „Młodzi bez alkoholu” było zwrócenie uwagi sprzedawcom i świadkom sprzedaży w sklepach, że dorosły wygląd nie oznacza pełnoletności upoważniającej do zakupu napojów alkoholowych.

3.3. Wyniki badań ankietowych

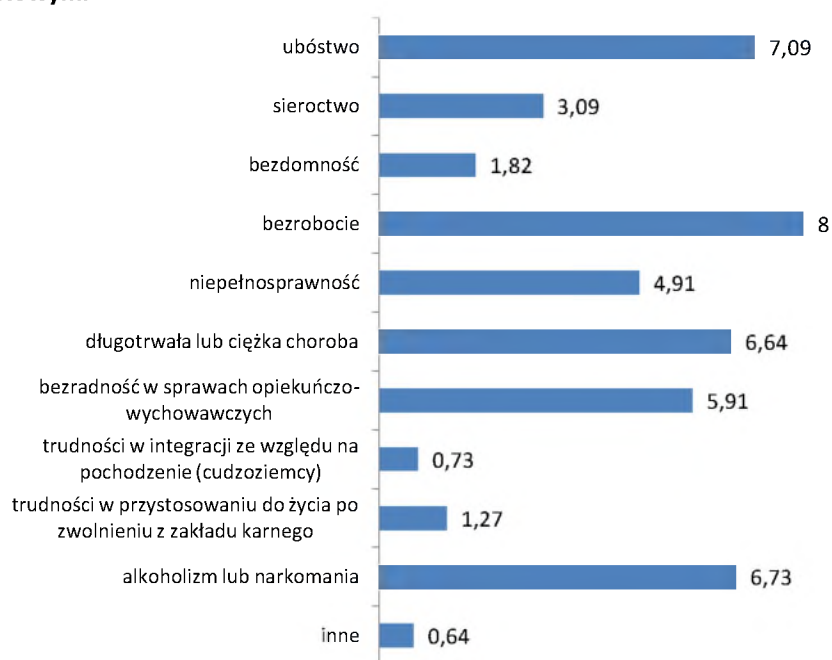
Podczas prac nad Strategią przeprowadzono także badania ankietowe.

Ankiety były rozsyłane oraz przekazywane przy wsparciu Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy Dąbrówka wśród mieszkańców, w tym również pracowników Urzędu Gminy. Celem badania była identyfikacja problemów społecznych na terenie gminy, ich skala oraz określenie zalet i wad gminy. Zebrany materiał oraz jego analiza została wykorzystana w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021.

Ankieta zawierała 6 pytań, metryczkę oraz uwagi do tematów związanych ze Strategią.

W pytaniu 1 poproszono o ocenę problemów społecznych w gminie (0 - zjawisko nie istnieje, 1 – zjawisko najmniej ważne, 10 – zjawisko najbardziej ważne). Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Średnia ocen ważności problemów społecznych na terenie gminy Dąbrówka w badaniu ankietowym.

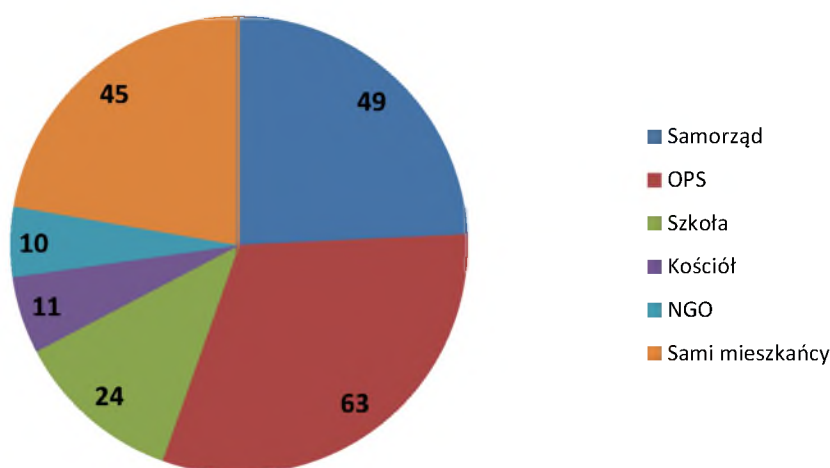

Źródło: Opracowanie własne EGO DIRECTION.

Jako inne zjawisko respondenci wskazali zjawisko przemocy.

W kolejnym pytaniu podjęto kwestię, kto jest odpowiedzialny i w jakim zakresie za pomoc i rozwiązywanie problemów społecznych? Respondenci mieli do przyznania łącznie max. 20 punktów. Przyznane oceny przedstawia wykres 14.

Wykres 15. Suma przyznanych punktów poszczególnym instytucjom wskazanym w pytaniu nr 2 w badaniu ankietowym.

Źródło: Opracowanie własne EGO DIRECTION.

Odpowiedź „inny – kto” nie uzyskała żadnej liczby punktów.

Uzupełnieniem powyższego pytania była możliwa odpowiedź otwarta na pytanie „W jakim zakresie/przykłady aktywności”. Poniżej prezentujemy pojawiające się odpowiedzi mieszkańców:

„NGO jako trzeci sektor działając non-profit poprzez swą większą elastyczność i działalność mniej sformalizowaną doskonale uzupełnia działanie sektora pierwszego państwowego jakim jest OPS który w swym działaniu jest bardziej sformalizowany. Z kolei sami mieszkańcy powinni być zainteresowani jako bezpośredni beneficjenci.”

„OPS - pomoc w trudnej „prześciowej” sytuacji rodzinnej.”

„Pedagodzy po współpracy z dziećmi są w stanie ocenić co dzieje się w domu. Samorząd, OPS i sami mieszkańcy powinni ściśle ze sobą współpracować i znaleźć wspólny język, tak aby dało się wyszukać nękające mieszkańców problemy i rozwiązać je.”

W następnym pytaniu proszono o wskazanie, kto ponosi najważniejszą winę za występujące w gminie niepożądane zjawiska społeczne. Respondenci byli poproszeni o wskazanie maksymalnie 3 najważniejszych podmiotów/instytucji. Uzyskane odpowiedzi w największym stopniu wskazywały na **mieszkańców i kryzys rodzin**, jako odpowiedzialnych za problemy gminne. W dalszej kolejności respondenci wskazywali na brak współpracy oraz braki finansowe. Na kolejnych miejscach we wskazaniach ankietowanych pojawiły się: szkoła, instytucje podległe gminie oraz w najmniejszym stopniu Policja i władze gminy.

Poniższe cytaty z ankiet odzwierciedlają rzeczywistość widzianą oczami mieszkańców oraz wskazują na źródła i podmioty odpowiedzialne za pojawianie się i pogłębianie problemów społecznych.

„Mieszkańcy przenoszą swoje niepowodzenia na instytucje wspierające i oczekują gotowych rozwiązań. Na realizację wielu inicjatyw społecznych brakuje środków finansowych”.

„Brak środków do życia wywołuje frustrację oraz prowadzi do pogłębienia **patologii**. Brak współpracy pomiędzy podmiotami powołanymi do rozwiązywania kwestii społecznych, brak współpracy jednostki z instytucjami mogącymi pomóc w rozwiązywaniu problemu.”

„Brak finansów powoduje pojawienie się dysproporcji społecznych, co często prowadzi do patologii takich jak alkoholizm, przemoc, kryzys w rodzinie. Osoby dotknięte tym problemem często nie chcą współpracować z organami wyspecjalizowanymi w tym zakresie. Tym samym problem narasta.”

„Sami mieszkańcy, kryzys rodzin – brak pracy, pieniędzy, czego następstwem jest alkoholizm i przemoc i ubóstwo w rodzinie. Policja – brak poczucia zagrożenia i sprawiedliwości przez społeczeństwo. Szkoła – naganne jest zachowanie dzieci, brak szacunku do nauczycieli i rodziców.”

„Wszystkie problemy tworzą ludzie. Ludzie, którzy nie są „wyedukowani” aby je rozwiązywać. Szkoła nie uczy jak radzić sobie w trudnych sytuacjach, jak kształtować dobre relacje z innymi, jak rozmawiać a przede wszystkim jak rozstrzygać problemy i nie bać się ich. To powinno być podstawą edukacji, gdyż są to główne problemy w życiu każdej społeczności.”

W pytaniu 4 poproszono badanych o podanie zalet gminy Dąbrówka oraz wskazanie obszarów, które powinno się wzmocnić. Uzyskane odpowiedzi zawarte są w poniższej tabeli.

Tabela 12. Zalety gminy Dąbrówka według respondentów badania ankietowego.

ZALETY GMINY DĄBRÓWKA
Położenie gminy. Jest mało miejsc na terenie gminy Dąbrówka gdzie można wypocząć z rodziną, zjeść. Brak wyznaczonych plaż dla wypoczywających, brak ścieżek rowerowych. Uważam, że tereny nadbużańskie są idealne dla rekreacji, powinny znaleźć się tam ścieżki rowerowe, tarasy widokowe. Jest to duża szansa dla gminy, wystarczy postawić na rozwój (przykład Zalew Zegrzyński)
Próby integracji społeczności lokalnej.
Zaletą gminy Dąbrówka jest jej położenie geograficzne, bliskość trasy S8 i przyległych do niej terenów inwestycyjnych.
Zaletą gminy Dąbrówka jest jej ciągły rozwój. Nowe inwestycje mające na celu zwiększenie atrakcyjności terenów pod względem inwestycyjnym i turystycznym.
Łatwy dostęp do informacji poprzez stronę internetową Gminy oraz GCK.
Zwiększenie skuteczności programów aktywizujących bezrobotnych w kwestiach zawodowych oraz społecznych.
Rozwój zainteresowań dla młodych ludzi oraz dzieci organizowanych przez GCK.
Szybki rozwój
Aktywność mieszkańców
Współpraca pomiędzy instytucjami
Zaletą gminy Dąbrówka jest usytuowanie. Korzystna odległość od miast: Warszawa, Wołomin, Wyszaków sprawia, że są to doskonałe miejsca dla osób chcących podjąć pracę. Wzmocnić powinno się lokalną komunikację, wiele osób poszukujących pracy nie posiada środków na dojazd indywidualnie autem (ceny paliwa), nie posiada własnego pojazdu lub prawa jazdy. Komunikacja w Gminie jest niesynchronizowana z komunikacją miejską tj. autobusami 738, lub autobusami jadącymi na linii Radzymin-Wołomin. Poprawa komunikacji umożliwi wielu mieszkańcom gminy podjęcie pracy, z której w przypadku braku możliwości dotarcia do pracy i powrotu z niej musieliby zrezygnować.

Źródło: Opracowanie własne EGO DIRECTION

W pytaniu 5 respondenci mieli wskazać słabości, które zauważają w gminie Dąbrówka oraz wskazanie obszarów, które wymagają natychmiastowej poprawy. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Słabości Gminy Dąbrówka według respondentów badania ankietowego.

SŁABOŚCI GMINY DĄBRÓWKA
Wygospodarowanie lokali socjalnych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji
Zorganizowanie czasu wolnego dla dzieci z „trudnych” środowisk
Słaba integracja mieszkańców
Brak kursów doszkalających, podnoszących kwalifikacje ludzi bezrobotnych
Brak nowych miejsc pracy na terenie gminy Dąbrówka
Brak lekarzy specjalistów
Mała ilość kontroli Policji
Brak komisariatu na terenie gminy
Brak miejsc wychowania przedszkolnego gdzie funkcjonowałby żłobek. Jest to rozwiązanie konieczne w przypadku powrotu młodych mam do pracy. Jedynie niepubliczne przedszkola przyjmujące dzieci w wieku żłobkowym, pobierają za swoje usługi opłaty stanowiące często ponad połowę zarobków takiej kobiety. Logicznym jest że powrót do pracy staje się nieopłacalny pod względem finansowym

Źródło: Opracowanie własne EGO DIRECTION

W ostatnim pytaniu (6) poproszono badanych o wskazanie osób, z którymi powinno się porozmawiać o polityce społecznej w gminie. Respondenci wskazali następujące osoby:

- Dyrektorzy Szkół na terenie Gminy
- Przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy (działalność pomocowa)
- Osoby zajmujące się polityką społeczną w sposób naukowy (wykładowcy akademicki, teoretycy)
- Wójt Gminy Dąbrówka
- Przewodniczący Rady Gminy
- Kierownik GOPS
- Sołtysi – sołectwa
- Zastępca Wójta
- Pracownicy GOPS.

Podsumowanie badania ankietowego

Jako wskazania pozytywnej aktywności w poprawie jakości życia mieszkańców ankietowani wskazali na polepszenie komunikacji relacji międzysektorowej w relacji Samorząd- NGO- mieszkańcy. To aktywności samych mieszkańców plus poprawa międzysektorowej relacji jest podstawą do racjonalnego podejmowania rozwiązań niepożądanych zjawisk w gminie Dąbrówka. Do najważniejszych zjawisk postrzeganych jako niepożądane wskazane przez ankietowanych należą: bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia, długotrwała i ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Dla ankietowanych mieszkańców to właśnie Ośrodek Pomocy i samorząd gminny są w największym stopniu odpowiedzialni za pomoc w rozwiązywaniu wskazanych problemów społecznych. Na trzecim miejscu wskazani zostali sami mieszkańcy.

Świadczy to o pozytywnym obrazie władz gminy i instytucji podległych odpowiedzialnych za porządek i ochronę obywateli. Co ważne sami mieszkańcy wskazali na niejako „wewnętrzne” powody wynikające z kryzysów relacji rodzinnych, współczesnej kondycji relacji międzyludzkich.

Widać w odpowiedziach spójny obraz gminy jej potencjału - tu szczególnie położenie, aktywności mieszkańców, współpraca i inwestycje samorządowe. Słabością wskazaną są braki oferty czasu wolnego, żłobka, lokali socjalnych, posterunku Policji czy lepszej integracji mieszkańców.

Jak widać zdaniem respondentów samorząd i instytucje podległe działa w sposób zadowalający (przy oczekiwaniach lepszej komunikacji i działań integrujących mieszkańców), a skupienie się na poprawie relacji

rodziny i międzyludzkich, współpraca międzysektorowa jest podstawowym krokiem do poprawy codzienności i eliminowania/minimalizowania występujących w gminie Dąbrówka niepożądanych zjawisk społecznych.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT, jako najbardziej popularny sposób analizy strategicznej, obejmuje najważniejsze zjawiska społeczne w gminie i w jej otoczeniu. Nazwa metody jest akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse) potencjalne), threats (zagrożenia prawdopodobne). Rozpoznanie i ocena zagrożeń oraz szans wynikających z otoczenia, jak również z potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została opracowana dla głównych problemów społecznych występujących w gminie Dąbrówka, czyli ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności i długotrwałej choroby, starości, uzależnień i przemocy w rodzinie oraz sytuacji dzieci, młodzieży i rodziny.

UBÓSTWO

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozprowadzanie darów pozyskiwanych ze środków unijnych ▪ sprawnie funkcjonujący system pomocy społecznej ▪ różnorodność form pomocowych ▪ doświadczenie pracowników socjalnych i ich przygotowanie zawodowe ▪ długoletnia współpraca z 3 sektorem 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ występowanie dysfunkcji społecznych ▪ długotrwałe bezrobocie ▪ niska świadomość społeczeństwa wobec problemu biedy ▪ długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej ▪ bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu swoich problemów ▪ brak mieszkania chronionego ▪ bierna postawa beneficjentów w rozwiązywaniu problemów życiowych ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi ▪ pozyskiwanie środków unijnych na pomoc osobom najuboższym ▪ stworzenie sieci współpracy podmiotów lokalnych, działających na rzecz rodziny ▪ współpraca międzygminna – zawiązywanie partnerstw ▪ bliskość aglomeracji warszawskiej; dobra komunikacja z Warszawą ▪ wysokie walory krajobrazowe i bliskość Zalewu Żegrzyńskiego – LGD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pogorszenie się stanu zdrowia społeczeństwa ▪ postępująca degradacja społeczna bezrobotnych ▪ roszczeniowa postawa części społeczeństwa

Źródło: opracowanie własne

BEZROBOCIE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost znaczenia wykształcenia, jako wartości ▪ podnoszenie kwalifikacji przez osoby długotrwanie bezrobotne ▪ pozyskiwanie środków finansowych na projekty zwiększające aktywność zawodową osób bezrobotnych ▪ prowadzenie działań mających na celu zachęcenie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy ▪ potencjał do rozwoju agroturystyki ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, a także o usługach poradnictwa zawodowego i dostępnych szkoleniach 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ narastanie zjawiska wyuczonej bezradności, ▪ wysokie bezrobocie długotrwanie ▪ krótkie okresy zatrudnienia ▪ osoby długotrwanie bezrobotne, charakteryzują się niskim poziomem wykształcenia, nie podnoszą swoich umiejętności ▪ brak współpracy z organizacjami pozarządowymi ▪ brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ regulacje prawne bardziej przyjazne przedsiębiorcom ▪ podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne ▪ współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi ▪ pozyskiwanie środków unijnych na aktywizację długotrwanie bezrobotnych i ich przekwalifikowania ▪ bliskość Warszawy – największego rynku pracy ▪ powstawanie nowych miejsc pracy ▪ duży potencjał inwestorów w regionie ▪ bliskość aglomeracji warszawskiej; dobra komunikacja z Warszawą ▪ wysokie walory krajobrazowe i bliskość Zalewu Zegrzyńskiego – LGD ▪ aktywne poszukiwanie zatrudnienia przez osoby bezrobotne ▪ rozwój mikroprzedsiębiorczości w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ubożenie społeczeństwa ▪ wysokie koszty pracy ponoszone przez pracodawców ▪ brak stabilności zatrudnienia ▪ likwidacja miejsc pracy ▪ zjawisko nielegalnego zatrudnienia ▪ zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” ▪ brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończąca edukację młodzież ▪ występowanie w gminie terenów podmokłych i zalewowych

Źródło: opracowanie własne

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA CHOROBA,

STAROŚĆ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość kontynuowania aktywności zawodowej przez osoby niepełnosprawne ▪ profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym ▪ współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych ▪ prowadzenie zajęć włączających ▪ informowanie o dostępnych formach pomocy ▪ dysponowanie kadrą pracowników świadczących usługi opiekuńcze 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ starzenie się społeczeństwa ▪ zwiększająca się liczba osób, które z tytułu niepełnosprawności korzystają w różnych formach ▪ brak grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych ▪ brak wystarczającej oferty pomocy społecznej oraz rehabilitacyjnej ▪ bariery architektoniczne ▪ utrudniony dostęp do placówek zdrowia publicznego

<ul style="list-style-type: none"> ▪ kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej ▪ świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ rozwój usług opiekuńczych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niski poziom życia osób niepełnosprawnych ▪ niewystarczająca ilość kadry zajmująca się problematyką osób niepełnosprawnych, schorowanych ▪ brak wolontariuszy działających na rzecz osób niepełnosprawnych ▪ niskie świadczenia emerytalne ▪ niewystarczająca liczba miejsc aktywnego wypoczynku ▪ utrudniony i kosztowny dostęp do rehabilitacji ▪ brak miejsc terapii zajęciowej dla osób starszych i niepełnosprawnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi ▪ likwidowanie barier architektonicznych ▪ pozyskiwanie środków unijnych na pomoc osobom niepełnosprawnym ▪ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych ▪ stworzenie możliwości rehabilitacji ▪ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ▪ kampanie społeczne przełamujące stereotypy na temat osób niepełnosprawnych ▪ rozwój wolontariatu ▪ stworzenie stowarzyszeń, grup międzypokoleniowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych ▪ brak edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych i schorowanych ▪ ubożenie społeczeństwa ▪ pogorszenie się stanu zdrowia społeczeństwa ▪ niewystarczająca oferta zajęć spędzania wolnego czasu dla seniorów ▪ wzrost liczby osób starszych ▪ nieodpowiednia do potrzeb i możliwości osób starszych infrastruktura techniczna ▪ niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby schorowane, starsze w codziennym życiu. ▪ marginalizacja spowodowana długotrwałą chorobą lub niepełnosprawnością

Źródło: opracowanie własne

DZIECI, MŁODZIEŻ I RODZINA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin ▪ współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży ▪ aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży - efektywna praca socjalna ▪ realizacja działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania ▪ współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ▪ bogata oferta dla dzieci i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego ▪ funkcjonowanie w placówkach oświatowych kół wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak dogłębnych analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży ▪ niewystarczające propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu ▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ brak na terenie gminy grup i ośrodków wsparcia dla rodzin ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży w gminie ▪ brak specjalistów w GOPS - psychologa, pedagoga i prawnika

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego ▪ zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych ▪ działalność organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ▪ wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców gminy ▪ skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie ▪ rozpad więzi rodzinnych i społecznych ▪ wzrost zachowań agresywnych wśród mieszkańców gminy ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży ▪ występowanie zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa

Źródło: opracowanie własne

UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocą dostępu do pomocy terapeutycznej oraz wsparcia psychospołecznego i prawnego ▪ funkcjonowanie w gminie Punktu Konsultacyjnego oferującego pomoc terapeutyczną uzależnień ▪ prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży ▪ prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ podejmowanie działań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ współpraca z placówkami pomocowymi i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak działających grup wsparcia dla osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą w rodzinie ▪ brak świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży ▪ brak specjalistów w GOPS - psychologa, pedagoga i prawnika ▪ brak lokali socjalnych w gminie ▪ brak na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi ▪ brak kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostęp osób uzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie do informacji o możliwych formach pomocy ▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli na temat problemów uzależnień i przemocy ▪ funkcjonowanie w powiecie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ zwiększająca się liczba osób i rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie ▪ rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych ▪ sprzedaż napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim ▪ niewystarczająca ilość specjalistów pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczająca liczba funkcjonariuszy Policji ▪ brak na terenie gminy organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
--	--

Źródło: opracowanie własne

3.5. Zasoby instytucjonalne

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odbędzie się w oparciu o współpracę i zaangażowanie wielu instytucji i organizacji zajmujących się problemami społecznymi. Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych są:

- instytucje publiczne, samorządowe,
- organizacje pozarządowe,
- pozostałe jednostki.

Do zasobów instytucjonalnych działających na terenie Gminy Dąbrówka można zaliczyć:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Komisariatu Policji w Radzyminie
- Punkt konsultacyjny ds. uzależnień
- Placówki ochrony zdrowia w Dąbrówce i Kuligowie
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie
- Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce
- Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrówce i filia w Józefowie
- Sąd Rejonowy w Wołominie
- Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie
- Szkoła Podstawowa im. C.K. Norwida w Dąbrówce
- Publiczne Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki w Dąbrówce
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Guzowatce
- Zespół Szkół w Jozefowie (szkoła podstawowa i gimnazjum)
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adeli Goszczyńskiej w Wszeborach
- Przedszkole Samorządowe „Pod Wesołym Ekoludkiem” w Dręszewie
- Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy świat”
- Ochotnicza Staż Pożarna w Chajętach
- Ochotnicza Staż Pożarna w Dąbrówce
- Ochotnicza Staż Pożarna w Kołakowie
- Ochotnicza Staż Pożarna w Kuligowie
- Ochotnicza Staż Pożarna w Laskowie
- Ochotnicza Staż Pożarna Ludwinów-Józefów
- Ochotnicza Staż Pożarna w Ślężanach
- Ochotnicza Staż Pożarna w Zaścieniach

Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Dąbrówka:

- Fundacja „Dziedzictwo nadbużańskie”
- Gminny Klub Sportowy Dąbrówka
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Dąbrówka
- Młodzieżowe Stowarzyszenie Kulturalne im. Ks. I. Skorupki
- Powiślańskie Towarzystwo Społeczne
- Stowarzyszenie „Pomoc w Dolinie Dolnego Bugu”
- Kowalicha II nad Bugiem
- Fundacja Braci św. Brata Alberta Dom dla Ludzi Bezdomnych, Starszych i Samotnych
- Fundacja Razem w Chorobie

W skali lokalnej bardzo ważna jest współpraca władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi. Organizacje te działając na rzecz małej społeczności są bardzo cennym źródłem informacji o oczekiwaniach określonych grup społecznych. Efekty dobrej współpracy będą przekładać się na podniesienie skuteczności i efektywności działań podejmowanych w sferze zadań publicznych oraz oceny samych mieszkańców na temat aktywności jednostek gminnych (co pokazały badania ankietowe) i oceny jakości życia.

3.6. Podsumowanie części diagnostycznej

Na terenie gminy Dąbrówka od kilku lat obserwowany jest stały wzrost liczby osób będących beneficjentami pomocy społecznej. Spadek poziomu życia rodzin oraz sytuacje losowe sprawiają, że te rodziny stają się beneficjentami GOPS. Analiza danych zebranych podczas przygotowywania strategii wskazuje na to, iż najtrudniejsza jest sytuacja osób ubogich, niepełnosprawnych lub długotrwale chorujących oraz osób bezrobotnych. W związku z tym w części programowej poniżej w sposób bardziej szczegółowy przedstawione zostały cele strategiczne i cele operacyjne dotyczą następujących obszarów:

- 1) wsparcie osób i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej
- 2) przeciwdziałanie ubóstwu oraz pomoc osobom i rodzinom ubogim
- 3) przeciwdziałanie bezrobociu
- 4) wsparcie osób niepełnosprawnych i długotrwale chorujących
- 5) rozwój aktywności społecznej.

CZEŚĆ PROGRAMOWA

4. CELE STRATEGICZNE I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

4.1. Misja Gminy w zakresie polityki społecznej

MISJĄ GMINY DĄBRÓWKA JEST ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM GMINY SPRAWNIE DZIAŁAJĄCEGO SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ W CELU PRZECIWDZIAŁANIA TRUDNYM SYTUACJOM ŻYCIOWYM I SKUTECZNEGO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

4.2. Cele strategiczne, operacyjne, działania

Rysunek 2. Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021”.

Źródło: opracowanie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do każdego z powyższych celów strategicznych w ramach dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyporządkowano cele operacyjne oraz kierunki działań do celów operacyjnych, umożliwiające realizację założeń dokumentu.

CEL STRATEGICZNY 1	
ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA OSÓB I RODZIN BĘDĄCYCH W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	
CELE OPERACYJNE	
1. WSPIERANIE RODZIN BĘDĄCYCH W KRYZYSIE, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM POTRZEB DZIECI	
2. PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	
3. WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY W KSZTAŁCENIU I WSZECHSTRONNYM ROZWOJU	
4. WSPIERANIE RODZIN WIELODZIETNYCH	
5. ZMINIMALIZOWANIE ZJAWISK DYSFUNKCJI	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin ○ Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami ○ Zatrudnienie asystentów rodziny ○ Współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży ○ Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy ○ Wdrożenie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ○ Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem ○ Upowszechnianie dobrych wzorców rodziny ○ Wspieranie rodzin wykazujących bezradność opiekuńczo-wychowawczą poprzez przydzielenie asystenta ○ Promocja form aktywnego spędzania czasu przez całą rodzinę ○ Wdrażanie programów terapeutycznych służących rozwojowi rodziny ○ Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, organizacja wycieczek dla dzieci i młodzieży ○ Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie alternatywnych form spędzania wolnego czasu ○ Promocja modelu zdrowego stylu życia ○ Rozszerzenie oferty opieki dla dzieci do 3 roku życia ○ Pomoc pracowników socjalnych w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie ○ Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i środków psychoaktywnych ○ Rozszerzenie oferty punktu konsultacyjnego ○ Rozpowszechnianie ulotek, plakatów i broszur dotyczących zjawiska przemocy domowej ○ Wsparcie ofiar przemocy w rodzinie ○ Współpraca z Sądem i kuratorami ○ Zwiększenie bazy lokali socjalnych ○ Poszerzenie oferty ulg w ramach Karty Rodziny 	
WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	
<ul style="list-style-type: none"> ○ liczba programów wspierających integrację rodziny ○ liczba uczniów objętych programem stypendialnym ○ liczba uczestników alternatywnych form spędzania czasu wolnego ○ liczba dzieci korzystających z organizowanego wypoczynku 	

- o liczba rodzin objęta pomocą finansową
- o liczba osób objęta pomocą w formie dożywiania
- o liczba wdrożonych programów pokonywania problemów występujących w rodzinie
- o liczba rodzin objętych wsparciem psychologa
- o liczba wdrożonych programów edukacyjnych dla rodziców
- o liczba uczestników tych programów
- o liczba zrealizowanych programów profilaktycznych
- o liczba uczestników tych programów
- o liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym
- o liczba osób i rodzin objętych aktywnymi formami wsparcia
- o liczba rodzin objętych działaniami asystenta rodziny
- o liczba specjalistów zaangażowanych do realizacji wdrażanych programów w środowisku (pedagogów rodzinnych, terapeutów, pracowników socjalnych itp)
- o liczba wdrożonych programów pokonywania problemów występujących w rodzinie a w szczególności bezradności społecznej i przeciwdziałaniu uzależnieniu od pomocy społecznej
- o liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- o liczba dzieci korzystających z zajęć w placówkach wsparcia dziennego
- o liczba klubów i stowarzyszeń sportowych
- o liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze kultury
- o powołanie zespołów interdyscyplinarnych wspierających rodziny dotknięte przemocą w rodzinie
- o liczba spraw podejmowanych przez zespoły interdyscyplinarne
- o liczba podjętych interwencji kryzysowych
- o liczba klientów pomocy społecznej, którym udzielono pomocy z tytułu przemocy w rodzinie
- o liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego
- o liczba zrealizowanych programów profilaktycznych
- o liczba przeprowadzonych kampanii z zakresu profilaktyki zdrowotnej
- o liczba jednostek administracji publicznej, które wdrożyły program działań przyjaznych dla osób niepełnosprawnych
- o liczba akcji promujących zdrowy styl życia
- o liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej
- o liczba przestępstw kryminalnych ogólnie
- o liczba przestępstw kryminalnych popełnianych przez nieletnich
- o liczba osób zakłócających porządek po spożyciu alkoholu, w tym osób nieletnich
- o liczba projektów i inicjatyw podejmowany w celu przeciwdziałania przestępczości nieletnich

ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne samorządu gminnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki oświatowe i kulturalne.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Budżet samorządowy i centralny, środki zewnętrzne m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe.

PARTNERZY

Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, służba zdrowia, Sąd Rejonowy, lokalne media, placówki leczenia uzależnień, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, instytucje kościelne, Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin.

OKRES REALIZACJI

2016 - 2021

CEL STRATEGICZNY 2
PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU ORAZ POMOC OSOBOM I RODZINOM UBOGIM
CELE OPERACYJNE
1. ZAPEWNIENIE OSOBOM UBOGIM BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO
2. UŁATWIENIE DOSTĘPU DO PORADNICTWA SPECJALISTYCZNEGO I UZYSKANIA WSPARCIA PRAWNEGO
KIERUNKI DZIAŁAŃ
<ul style="list-style-type: none"> ○ Świadczenie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i zagrożonych ubóstwem ○ Zatrudnianie przy robotach publicznych, pracach interwencyjnych ○ Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby ubogie ○ Realizacja projektów mających na celu przeciwdziałania i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych ubóstwa ○ Rozwój poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego i prawnego) ○ Wsparcie osób i rodzin ubogich poprzez pracę socjalną ○ Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz osób i rodzin ubogich ○ Wspieranie działań zmierzających pod powstania mieszkań chronionych
WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ
<ul style="list-style-type: none"> ○ liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami korzystającymi z pomocy społecznej z powodu ubóstwa ○ liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym ○ liczba osób zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych ○ liczba udzielonych porad psychologicznych ○ liczba osób i rodzin którym udzielono pomocy finansowej ○ liczba osób i rodzin, którym udzielono pomocy rzeczowej ○ liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia ○ liczba osób objęta pomocą w formie dożywiania ○ liczba wdrożonych programów pokonywania problemów występujących w rodzinie ○ liczba rodzin objętych wsparciem psychologa ○ liczba zorganizowanych imprez, aukcji charytatywnych na rzecz osób i rodzin ubogich ○ liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym ○ liczba osób i rodzin objętych aktywnymi formami wsparcia ○ liczba rodzin objętych działaniami asystenta rodziny ○ liczba mieszkań chronionych
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ
Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne samorządu gminnego, organizacje pozarządowe.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Budżet samorządowy i centralny, środki zewnętrzne m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe.
PARTNERZY
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, instytucje kościelne.

OKRES REALIZACJI
2016 - 2021

CEL STRATEGICZNY 3
WSPARCIE BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY
CELE OPERACYJNE
1. OGRANICZANIE BEZROBOCIA I PRZECIWDZIAŁANIE DYSFUNKCJI
2. PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU „DZIEDZICZENIA BEZROBOCIA”
3. AKTYWIZACJA I WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY
KIERUNKI DZIAŁAŃ
<ul style="list-style-type: none"> ○ Rozpowszechnianie wśród bezrobotnych informacji na temat aktywnych metod przeciwdziałania bezrobociu, a także o prawach i uprawnieniach bezrobotnych ○ Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów ○ Opracowanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych ○ Zatrudnianie przy robotach publicznych, pracach interwencyjnych ○ Pomoc materialna dla rodzin dotkniętych problemem bezrobocia ○ Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby bezrobotne ○ Zawieranie i realizacja kontraktów socjalnych ○ Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy ○ Rozwój poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego i prawnego) ○ Tworzenie lokalnych form zatrudnienia ○ Wsparcie dla przedsiębiorców i osób podejmujących działalność gospodarczą ○ Organizacja kursów, szkoleń, warsztatów
WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ
<ul style="list-style-type: none"> ○ liczba bezrobotnych bez wykształcenia ○ liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż. ○ liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych ○ liczba osób korzystających z wsparcia OPS z tytułu bezrobocia ○ liczba projektów adresowanych do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy (w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy). ○ liczba osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy (w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) uczestniczących w formach aktywizacji zawodowej; pracach społecznie użytecznych, robotach publicznych, pracach interwencyjnych ○ liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia ○ liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet ○ liczba bezrobotnych długotrwale pozostających bez pracy ○ liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym

<ul style="list-style-type: none"> o liczba udzielonych porad psychologicznych o liczba osób i rodzin którym udzielono pomocy finansowej o liczba osób i rodzin, którym udzielono pomocy rzeczowej o liczba osób zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych o liczba ofert pracy udostępnionych osobom bezrobotnym o liczba oferowanych programów podnoszenia kwalifikacji dla osób bezrobotnych o liczba osób objętych wsparciem w ramach programu pokonywania długotrwałego bezrobocia o liczba programów z zakresu aktywizacji zawodowej osób do 25 r. życia o liczba udzielonych porad dla osób bezrobotny po 50 r. życia o liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami korzystającymi z pomocy społecznej z powodu bezrobocia
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ
Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne samorządu gminnego, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Budżet samorządowy i centralny, środki zewnętrzne m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe.
PARTNERZY
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, lokalne media, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, instytucje kościelne, pracodawcy, inwestorzy.
OKRES REALIZACJI
2016 - 2021

CEL STRATEGICZNY 4
AKTYWIZACJA SENIORÓW ORAZ SYSTEM POMOCY DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH I DŁUGOTRWALE CHORUJĄCYCH
CELE OPERACYJNE
1. USPRAWNIANIE OSÓB STARSZYCH I ZAPEWNIENIE IM WŁAŚCIWEJ OPIEKI
2. REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
3. AKTYWIZACJA RODZIN NA RZECZ ZAPEWNIENIA OPIEKI OSOBOM STARSZYM
4. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I DŁUGOTRWALE CHORUJĄCYCH
KIERUNKI DZIAŁAŃ

<ul style="list-style-type: none"> o Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych o Likwidacja barier architektonicznych o Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców gminy o Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych o Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy o Pomoc w zorganizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych o Organizowanie wolontariatu prowadzącego działalność na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych o Współpraca z wolontariatem na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych o Wspieranie inicjatyw międzypokoleniowych o Współpraca z instytucjami, organizacjami, kościołem w zakresie pomocy osobom starszym o Włączenie seniorów do życia społecznego gminy o Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych
WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ
<ul style="list-style-type: none"> o liczba przeprowadzonych kampanii promujących aktywny i zdrowy styl życia dla osób starszych o liczba imprez integrujących osoby niepełnosprawne i mieszkańców gminy o liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz promocji zdrowego stylu życia o liczba osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy o liczba ofert pracy udostępnionych osobom niepełnosprawnym o liczba zakładów pracy zatrudniających osoby niepełnosprawne o liczba programów oferujących przedsiębiorcom pakiet udogodnień z tytułu zatrudnienia osób niepełnosprawnych o liczba inicjatyw skierowanych do osób upośledzonych i chorych psychicznie o liczba nowych instytucji środowiskowych wspierających osoby starsze i o liczba podjętych modernizacji obiektów służących likwidacji barier architektonicznych o liczba jednostek administracji publicznej, które wdrożyły program działań przyjaznych dla osób niepełnosprawnych o liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności o liczba porad psychologicznych o liczba osób objętych pomocą finansową o liczba osób korzystających z usług opiekuńczych z pomocy społecznej o liczba wolontariuszy o liczba osób objętych pomocą wolontariuszy
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ
Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne samorządu gminnego, placówki oświatowe i kulturalne, organizacje pozarządowe, służba zdrowia.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Budżet samorządowy i centralny, środki zewnętrzne m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe.
PARTNERZY
Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, lokalne media, instytucje kościelne
OKRES REALIZACJI
2016 - 2021

CEL STRATEGICZNY 5
ROZWÓJ AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ
CELE OPERACYJNE
1. WSPIERANIE INSTYTUCJI SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
2. ROZWÓJ INICJATYW AKTYWIZUJĄCYCH ŻYCIE LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI
3. DOSKONALENIE KADRY GOPS
4. PROMOCJA GMINY, ROZWÓJ TURYSTYKI I INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ
KIERUNKI DZIAŁAŃ
<ul style="list-style-type: none"> ○ Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności ○ Doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej ze szczególnym naciskiem na pracę z tzw. „trudnym klientem” ○ Organizowanie festynów, spotkań integracyjnych ○ Promocja działalności lokalnych artystów i zespołów ○ Tworzenie ścieżek rowerowych, tras turystycznych, wypożyczalnia sprzętu sportowego ○ Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów oraz wspieranie inicjatyw społecznych ○ Zwiększanie liczby pracowników socjalnych ○ Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego w gminie ○ Zachęcanie mieszkańców gminy do tworzenia gospodarstw agroturystycznych ○ Uczestnictwo pracowników GOPS w konferencjach, szkoleniach, warsztatach ○ Zatrudnienie asystentów rodziny ○ Poprawa warunków lokalowych GOPS
WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ
<ul style="list-style-type: none"> ○ liczba projektów realizowanych w ramach inicjatyw lokalnych ○ wysokość środków przeznaczonych na Budżet Obywatelski ○ liczba zawartych porozumień z organizacjami pozarządowymi ○ liczba spotkań instytucji działających na terenie gminy w sektorze pomocy społecznej ○ liczba zawartych porozumień z organizacjami pozarządowymi ○ liczba konsultacji społecznych ○ liczba wspólnych inicjatyw ○ liczba mieszkańców gminy uczestniczących w organizowanych wydarzeniach ○ liczba pracowników instytucji pomocy społecznej realizujących gminne zadania z zakresu pomocy społecznej, podnoszących kwalifikacje w różnych formach kształcenia. ○ liczba pozyskanych wolontariuszy ○ liczba nowych organizacji pozarządowych. ○ liczba nowych grup samopomocowych i ich liderów ○ liczba nowo powstałych gospodarstw agroturystycznych ○ długość ścieżek rowerowych ○ liczba działających gospodarstw agroturystycznych ○ liczba utworzonych miejsc noclegowych ○ liczba materiałów promocyjnych wydanych na potrzeby turystów

o liczba restauracji i innych punktów gastronomicznych
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ
Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne samorządu gminnego, placówki oświatowe i kulturalne, organizacje pozarządowe, służba zdrowia.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Budżet samorządowy i centralny, środki zewnętrzne m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe.
PARTNERZY
Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, lokalne media.
OKRES REALIZACJI
2016 - 2021

4.3. Źródła finansowania budżetu strategii

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych finansowana będzie głównie z zasobów budżetowych gminy Dąbrówka. Przewiduje się możliwość dodatkowego finansowania z innych źródeł zewnętrznych.

5. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka przyjmuje uchwałą Rada Gminy Dąbrówka. Ze względu na to, że poszczególne działania będą realizowane przez różne instytucje i organizacje, w celu sprawnej koordynacji zadań dobrą praktyką jest powołanie Zespołu ds. realizacji strategii. W skład zespołu powinni wchodzić kierownicy jednostek i wydziałów odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych zadań. Zespół ds. realizacji strategii będzie odpowiedzialny za koordynację strategii, monitoring i ewaluację strategii, a także w razie konieczności aktualizację strategii.

Monitoring i ewaluacja realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma na celu weryfikację czy przyjęte w dokumencie planowane działania i określone cele szczegółowe zostały zrealizowane i jaki jest ich wynik. Systematyczna ocena pozwoli na modyfikację kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych.

Zespół ds. realizacji strategii powinien, raz do roku oceniać poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działania. Zespół również powinien rekomendować rozwiązania w sytuacjach zmiany otoczenia społeczno – gospodarczego mających istotny wpływ na realizację założeń strategii. Zadaniem zespołu będzie monitoring wskaźników, czasu i wydatków poniesionych na realizację poszczególnych celów na podstawie sprawozdań, ankiet i wywiadów środowiskowych. Ewaluacja przeprowadzonych działań pozwoli na ocenę sposobu wdrażania poszczególnych celów. Na podstawie wyników zespół będzie wyznaczał wskaźniki na kolejne lata.

6. ZAKOŃCZENIE

6.1. Wnioski końcowe

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021 powinna stanowić ważne narzędzie realizacji polityki społecznej gminy. Punktem wyjścia do opracowania niniejszej Strategii była diagnoza potrzeb i oczekiwań mieszkańców, na podstawie, których zostały opracowane cele strategiczne, operacyjne i kierunki ich realizacji. Strategia jest dokumentem opracowanym na pewnym poziomie ogólności, co zapewnia możliwość dostosowania działań do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej i przepisów prawnych. Strategia będzie podlegać modyfikacjom i weryfikacjom w zależności od zmieniających się czynników w niej przedstawionych. Wyznaczone w Strategii cele będą realizowane przy wykorzystaniu możliwych zasobów i zaangażowaniu wszystkich wymienionych w niej instytucji i organizacji społecznych.

Niniejsza Strategia jest dokumentem, który wskazuje na konieczność konkretnych działań w celu podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy Dąbrówka. Strategia ma na celu wskazanie kierunków działań w sferze polityki społecznej, pomoc osobom, które ze względu na trudną sytuację materialną nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym.

Podstawowym warunkiem sukcesu realizacji Strategii będzie współpraca jednostek administracji publicznej i organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Dąbrówka.

6.2. Spis tabel i rysunków

Rysunek 1. Mapa gminy Dąbrówka.

Rysunek 2. Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021”.

Wykres 1. Liczba osób zamieszkałych na terenie gminy Dąbrówka z podziałem na płeć w latach 2012-2014.

Wykres 2. Struktura wiekowa osób zamieszkałych na terenie gminy Dąbrówka w latach 2012-2014.

Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych (sektor publiczny i sektor prywatny) w latach 2012 – 2014 na terenie gminy Dąbrówka.

Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych (zarejestrowanych) z podziałem na płeć w gminie Dąbrówka w latach 2012-2014.

Wykres 5. Wybrane dane dotyczące bezrobotnych w gminie Dąbrówka. Stan na 31.12.2014 r.

Wykres 6. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Dąbrówka w latach 2012-2014.

Wykres 7. Osoby objęte pomocą społeczną w gminie Dąbrówka w latach 2012-2014.

Wykres 8. Liczba rodzin z gminy Dąbrówka, którym udzielono pomocy ze względu na problem ubóstwa w latach 2012-2014.

Wykres 9. Liczba osób bezrobotnych (zarejestrowanych) na tle liczby mieszkańców gminy Dąbrówka w wieku produkcyjnym według podziału na płeć w latach 2012-2014.

Wykres 10. Udzielona pomoc z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz z tytułu niepełnosprawności przez GOPS w Dąbrówce w latach 2012-2014.

Wykres 11. Struktura wiekowa ludności gminy Dąbrówka od 60 roku życia w latach 2012-2014.

Wykres 12. Liczba rodzin którym udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2014.

Wykres 13. Udzielona pomoc z tytułu alkoholizmu GOPS w Dąbrówce w latach 2012-2014.

Wykres 14. Średnia ocen ważności problemów społecznych na terenie gminy Dąbrówka w badaniu ankietowym.

Wykres 15. Suma przyznanych punktów poszczególnym instytucjom wskazanym w pytaniu nr 2 w badaniu ankietowym.

Tabela 1. Placówki oświatowe w gminie Dąbrówka w roku szkolnym 2014/2015.

Tabela 2. Stypendia szkolne realizowane przez Zespół Obsługi Szkół i Przedszkola Samorządowego w latach 2012-2014.

Tabela 3. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej z terenu gminy Dąbrówka.

Tabela 4. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnych wypłacany w latach 2012-2014 przez GOPS w Dąbrówce.

Tabela 5. Zatrudniona kadra GOPS w Dąbrówce w 2015 roku i jej kwalifikacje.

Tabela 6. Powody przyznania pomocy społecznej przez GOPS w Dąbrówce w latach 2012-2014.

Tabela 7. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2012-2014 z budżetu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

Tabela 8. Rodzaje świadczeń udzielanych przez GOPS w Dąbrówce w latach 2012 – 2014.

Tabela 9. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych przez GOPS w Dąbrówce w latach 2012 – 2014.

Tabela 10. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w Dąbrówce w latach 2012 – 2014.

Tabela 11. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie Dąbrówka w latach 2012-2014.

Tabela 12. Zalety gminy Dąbrówka według respondentów badania ankietowego.

Tabela 13. Słabości Gminy Dąbrówka według respondentów badania ankietowego.